

ТОРА ОР • ПАРШІ ТОЛДОТ • МААМАР 5

ראה ריח בני כריח שדה אשר ברכו ה'

«Ось, пахощі мого сина — наче пахощі поля»

Їцхак хотів розкрити в самому Ейсаві велике охоплювальне світло, але таке світло може перетворити темряву лише через Якова. Яков, отримавши благословення «хитрістю», притягнув у фізичну Тору й міцвот світло, що перебуває понад усім порядком світів.

НА ЧЕСТЬ

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

Батько Ребе, реб Леві-Іцхок

LikuteiTorah.com

ХАСИДСЬКА ПАРША

likuteitorah.com/uk/torah-ohr/toldos/5/

ГОЛОВНА ДУМКА

Їцхак хотів розкрити в самому Ейсаві велике охоплювальне світло, але таке світло може перетворити темряву лише через Якова. Яков, отримавши благословення «хитрістю», притягнув у фізичну Тору й міцвот світло, що перебуває понад усім порядком світів.

Кожен розділ: текст івритом, потім переклад, потім коротке пояснення під золотою лінією. Маленькі цифри в тексті івритом позначають примітки наприкінці.

КОРОТКО ПРО МААМАР

Маамар ставить запитання: чому Їцхак цінував Ейсава, хоча й знав, що той ніколи не вимовляв Імені Б-га? Ейсав — відсів стриманості (Гвури) Їцхака, однак його «голова» спочиває на лоні Їцхака. На прикладі одинадцяти складників пахошів для кадіння Альтер Ребе пояснює: десять відповідають десяти рівням оболонки (кліпи), у якій свята життєва сила перебуває «у вигнанні» й поглинається, живлячи її гординю; одинадцятий складник — ладан (левона) — це охоплювальне світло, яке підтримує їх згори, не поглинаючись ними. Цей охоплювальний корінь і є «головою» Ейсава: звідси його побожні запитання, попри те, що всередині він позбавлений Імені Б-га. Їцхак, дивлячись на Ейсава згори, хотів притягнути в нього велике світло, щоб визволити іскри, які той утримував; однак це може статися лише через Якова, тому Ейсав отримує тільки залишок і мусить «служити своєму братові». Пахоші — це піднесення знизу, а для притягнення охоплювального світла потрібне охоплювальне піднесення: у випадку Якова ним є повернення (тшува) «його відступників» — повернення, що виходить за межі будь-якої посудини. Благословення притягує світло, що перебуває понад ланцюгом послідовного розгортання світів згори вниз (ішталшелут), через здатність Їцхака встановлювати міру — у фізичну Тору й міцвот. Воно було дане хитрістю, без відома Їцхака, щоб виправити хитрість змія.

ПЛАН

1 Запитання: як Їцхак бачив Ейсава?

¶1

Ейсав справляв на Їцхака враження побожними запитаннями, але ніколи не вимовляв Імені Б-га. Він — відсів стриманості (Гвури) Їцхака, але його «голова» спочиває на лоні Їцхака.

2 Одинадцять складників пахошів і кліпот

¶12-4

Десять складників відповідають десяти рівням кліпи, у якій свята життєва сила поглинається й перебуває у вигнанні; одинадцятий, ладан, — охоплювальне світло над ними. Цей охоплювальний корінь і є «головою» Ейсава.

3 Іскри в Ейсаві та намір Їцхака

¶15-6

Ейсав утримує святі іскри — великі душі, яким ще належить прийти у світ. Їцхак хотів визволити їх безпосередньо з Ейсава за допомогою великого додаткового світла — вищої «роси» й «олії».

4 Помилка Їцхака та справжнє благословення Ейсава

¶17

Очистити Ейсава можна лише через Яакова; тому Ейсав отримує тільки частину «достатку», росу лише «згори» й за умови, що служитиме своєму братові.

5 Пахощі як піднесення знизу

¶18-11

Кожному потоку згори відповідає піднесення знизу; для охоплювального світла потрібне охоплювальне піднесення. Пахощі — це таке піднесення, а «поле, яке благословив Ім'я Б-га (Гавая)», — це піднесення царювання (Малхут), якому потрібна допомога згори.

6 Пахощі Яакова: баалей тшува

¶12-14

Якщо прочитати про Яакова, що «його одяг» — це «його відступники», то йдеться про баалей тшува [тих, хто повертається до Б-га], які притягують світло, що виходить за межі будь-якої посудини, розмірковуючи про велич Б-га й волаючи через свою відокремленість від Нього.

7 Що додало благословення і чому — хитрістю

¶15-16

Благословення притягує світло, що перебуває понад ланцюгом послідовного розгортання світів згори вниз, у фізичну Тору й міцвот через здатність Їцхака встановлювати міру. Воно було дане без відома Їцхака, виправляючи хитрість змія притягненням духовного у фізичне.

КЛЮЧОВІ ПОНЯТТЯ

Ладан (левона) לבונה

Одинадцятий складник пахощів для кадіння: охоплювальне світло, яке підтримує кліпот згори, не поглинаючись ними. Це «голова» Ейсава, яка все ще перебуває у святості.

Десять вінців нечистоти י"ד כתרין דמסאכותא

Десять рівнів кліпи, які віддзеркалюють десять святих сфирот і притягують від них відблиск життєвої сили.

Життєва сила у вигнанні חיות בסוד גלות

Свята життєва сила, полонена кліпою і поглинута нею, через що вона породжує гординю, а не самоусунення (бітуль).

Охоплювальне та внутрішнє світло מקיף ופנימי

Внутрішнє світло входить у того, хто його сприймає, відповідно до його здатності; охоплювальне світло надто велике, щоб уміститися, і впливає на нього ззовні.

Піднесення майїн нуквін קולאת מ"ן

Піднесення знизу («жіночі води»), яке викликає потік згори; його різновид — внутрішній чи охоплювальний — визначає, що саме притягується донизу.

Пахощі ריח

Світло, що повертається й підноситься знизу; воно пов'язане зі стриманістю (Гвурою) та очищенням упалих іскор. Воно «відновлює душу» й притягує охоплювальне світло.

Ботцина декардинуса בוצינא דקרדוניתא

«Світильник темряви» — корінь сил Гвури та мірної лінії; джерело Їцхака, через яке додаткове світло доходить до фізичного світу.

Мазаль і заслуга מזלא / זכותא

Заслуга відповідає впорядкованій мірі світів; мазаль — це потік, що йде понад будь-яку міру й дається навіть тому, хто на нього не заслуговує.

Запитання: як Іцхак бачив Ейсава?

1 ראה ריח בני^{1,2} כריח שדה אשר³ ברכו ה'. להבין דהא יצחק הבין שהוא עשו ואיך היה חשוב בעיניו כ"כ [כל כך]. גם באמת אינו מוכן איך היה עשו בעיני יצחק.

«Поглянь: пахощі мого сина — наче пахощі поля, яке благословив Гавая». [Потрібно] зрозуміти: Іцхак вважав, що це Ейсав, то чому ж він так високо цінував його? І справді, незрозуміло, як Ейсав [поставав] в очах Іцхака.

Маамар починається словами Іцхака, коли він відчув пахощі одягу сина, якого благословляв. Питання таке: Іцхак вважав, що перед ним Ейсав, то чому ж його «пахощі» так його вразили і що насправді Іцхак думав про Ейсава?

כי פעם אמר הכתוב כי ציד בפיו⁴ שהי' [שהיה] מרמהו בשאלות איך מעשרין את התבן⁵ כו'

Адже одного разу вірш каже: «бо [була] дичина в його устах» — тобто він ошукував Іцхака запитаннями на кшталт того, як відокремлюють десятину від соломи, тощо.

Тора каже, що Іцхак любив Ейсава «бо [була] дичина в його устах»: мудреці тлумачать це так, що Ейсав «ловив» батька своїми устами, ставлячи побожні на вигляд запитання, наприклад, як відокремлювати десятину від соломи (хоча насправді від неї не потрібно відокремлювати десятину). Отже, здавалося, що Іцхак вважав Ейсава сумлінним у дотриманні міцвот.

ופעם אמר הכתוב הקל קול יעקב⁶ והיינו לפי שאמ' כי הקרה⁷ ה' אלהיך כו' וידע שעשו אין ש"ש [שם] שמים] שגור בפיו.^{8,9}

А іншого разу вірш каже: «Голос — це голос Яакова»: адже він сказав: «Гавая, твій Б-г, спричинив це [для мене]», тощо, і Іцхак знав, що Ім'я Небес не було звичним на устах Ейсава.

Однак, коли переодягнений Яаков сказав: «Гавая, твій Б-г, спричинив це», Іцхак запідозрив, що перед ним не Ейсав, бо Ейсав не мав звички вимовляти Ім'я Б-га. Отже, Іцхак також знав про внутрішню грубість Ейсава; два вірші, здається, суперечать один одному.

אך הענין כי הנה עשו סוספיתא דדהבא¹⁰ פסולת הגבוי' [הגבורה] דיצחק שהוא בחי' מעלת הזהב על הכסף ומפסולת שלו יצא עשו ורישא דעשו בעטפוי דיצחק.¹¹

Але справа ось у чому: Ейсав — це «шлак золота» (сосфіса де-дагава), відходи стриманості (Гвура) Іцхака, що є рівнем переваги золота над сріблом; і з цих відходів постав Ейсав. А «голова Ейсава [лежить] на лоні Іцхака».

Відповідь починається з кабалістичного образу: Ейсав — це «шлак», що залишається після очищення золота, а золото символізує Гвуру, атрибут Іцхака, який у святості вищий за «срібло» милості (Хесед). Ейсав походить із цих відходів, але його «голова» спочиває на лоні Іцхака: отже, щось у найвищому джерелі Ейсава залишається вкоріненим у святості.

Одинадцять складників пахоців і кліпот

2 ולהבין ענין רישא הנה יש י"א סממני הקטרת הצרי והצפורן¹² כו' והם כנגד יו"ד כתרין דמסאבותא¹³

שהוא החיות שבקדושה המחיי [המחיה] את זלע"ז [זה לעומת זה]

Щоб зрозуміти поняття «голови»: є одинадцять прянощів кадіння — «бальзам і ониха» тощо, і вони відповідають десяти вінцям нечистоти (кісрін демісаавуса); це життєва сила (хают) у святості, що оживляє «одне навпроти іншого».

Пояснюючи, що означає «голова» Ейсава, Альтер Ребе звертається до храмового кадіння, яке складалося з одинадцяти прянощів. Вони відповідають «десяти вінцям нечистоти» — структурі нечистої сторони, — і вказують на життєву силу зі святості, яка підтримує сторону, створену Б-гом за принципом «одне навпроти іншого», навпроти святості.

כמו שיש בקדושה י"ס [י' ספירות] כך יש ממש בקליפה הארה מ"ס [מ"י ספירות] דקדושה. אך בקדושה עשר ולא תשע^{14, 15, 16} ולא י"א ובקליפה הוא י"א סממני הקטרת.

Адже так само, як у святості є десять сфер духовного прояву (сфірот), так і в оболонці (кліпі) є точно [те саме]: відблиск від десяти сфірот святості. Але у святості [є] «десять, а не дев'ять», і не одинадцять, тоді як у кліпі — одинадцять прянощів кадіння.

Кліпа відображає святість: у ній є десять власних рівнів, оскільки вона отримує відблиск від кожної з десяти святих сфірот. Але у святості їх рівно десять — «десять, а не дев'ять», і не одинадцять (Сефер Єціра), тоді як у кліпі їх одинадцять, як і одинадцять прянощів кадіння; одинадцятую пряність — ладан — буде пояснено в наступному абзаці.

3 והענין כי ע"י החיות¹⁸ שנמשך בקדושה הנה כתיב וצבא השמים לך משתחווים¹⁹ שהם בטלים מחמת

שמשגיגים החיות שנמשך עליהם מקדושתו ית' משא"כ הקליפות הם מגביהים א"ע [את עצמו] כנשר²⁰ כו'

Пояснення таке: щодо життєвої сили (хают), що притягується у святості, сказано: «І небесне воїнство вклоняється Тобі», адже вони перебувають у стані бітуль, бо осягають життєву силу, що притягується до них від Його святості, нехай буде Він благословенний. Оболонки (кліпот), навпаки, підносять себе «подібно до орла» тощо,

У святості створіння («небесне воїнство») вклоняються Б-гу, бо відчувають Б-жественну життєву силу, яка підтримує їхнє існування, і тому перебувають перед нею в стані бітуль. Кліпот, хоча теж підтримуються життєвою силою святості, чинять протилежне: у гордості підносять себе «подібно до орла».

בחוצפה והיינו לפי שהחיות הנמשך אליהם הוא אצלם בסוד גלות²¹ ולפיכך הגם שנמשך אליהם מחיות דקדושה אינם בטלים ואדרבה מגביהים א"ע [את עצמו] כנשר כו'²² והחיות שנמשך להם הוא נבלע בתוכם.²³

зухвало. Це тому, що життєва сила, яка притягується до них, перебуває в них у стані вигнання. Тому, хоча вони й отримують життєву силу від святості, вони не перебувають у стані бітуль. Навпаки, вони підносять себе «подібно до орла» тощо, а життєва сила, що притягується до них, поглинається всередині них.

Причина в тому, що свята життєва сила всередині них перебуває «у вигнанні»: вона полонена й прихована, тому вони не відчують її як Б-жественну. Замість того щоб робити їх смиренними, вона поглинається ними й живить їхнє відчуття власної значущості.

אך כיצד הם חיים וקיימים מקדושה מאחר שהחיות נבלע בתוכם הנה זהו ענין לבונה²⁴ שבי"א סממני הקטורת שהוא אור המקיף עליהם מלמעלה²⁵ ואינו נבלע בתוכם.

Але як же вони живуть і зберігають існування завдяки святості, якщо життєва сила поглинається всередині них? У цьому полягає сенс ладану (левона) серед одинадцяти складових пахощів для кадіння: це світло, що охоплює (Ор Макіф), яке перебуває над ними й не поглинається всередині них.

Тут постає запитання: якщо свята життєва сила поглинається всередині них, що підтримує їхнє існування? Відповідь — одинадцять складових пахощів, ладан: охоплювальне світло, яке сяє на них згори й ніколи не поглинається ними.

4 ולפי שהוא אור המקיף מלמעלה מן הדעת שלהם ואינם מרגישים בו והחיות שנמשך להם בפנימית נבלע כנ"ל לפיכך הם מתגאים ומגביהים א"ע [את עצמו] בחוצפה כנ"ל.

Оскільки це охоплювальне світло перебуває вище за рівень їхнього усвідомлення, і вони його не відчують, а життєва сила, що вливається в них усередину, поглинається, як пояснювалося вище, вони стають пихатими й зухвало підносять себе, як пояснювалося вище.

Оскільки світло ладану залишається поза усвідомленням кліпот (оболонки), вони ніколи його не відчують; а внутрішня життєва сила поглинається. Тож ніщо з того, що вони переживають, не упокоює їх, і вони стають гордими та зухвалими.

ובח"י לבונה הוא המחבר י"ס [י' ספירות] דקדושה להאיר לע"ס [לעשר ספירות] דמסאבותא והוא רישא דעשו דהיינו בח"י המקיף מלמעלה הוא נכלל בעטפוי דיצחק ממש בקדושה

Рівень ладану поєднує десять сфер духовного прояву (сфiрот) святостi, щоб вони світили в десять сфiрот нечистоти. І це — «голова Ейсава»: тобто рівень охоплювального [світла] згори включений у «лоно Іцхака» — цілковито всередині святості.

Ладан є сполучною ланкою, завдяки якій святі сфiрот світять у нечисті. Це охоплювальне світло — «голова Ейсава»: найвищий рівень Ейсава, який залишається всередині святості, на лоні Іцхака.

ולכן מצד בחינת המקיף עשו שואל איך מעשרין את התבן ומצד הפנימיות אין ש"ש [שם שמים] שגור בפיו:

Тому з боку рівня охоплювального [світла] Ейсав запитує, як відокремлюють десятину від со-
ломи, а з боку внутрішнього виміру (пніміют) Ім'я Небес не звичне на його устах.

Це розв'язує питання, поставлене на початку. З боку свого охоплювального кореня Ейсав справді мав потяг до міцвот [заповідей], наприклад, запитував про відокремлення десятини; але його внутрішня сутність, де поглиналася свята життєва сила, залишала його без Імені Б-га на устах.

РОЗДІЛ 3 • 15-6

Іскри в Ейсаві та намір Іцхака

5 והנה נודע כי החיות בעשר כתרין דמסאבותא הוא מפני כי חיל בלע ויקיאנו²⁶ ועת אשר שלט האדם²⁷ באדם לרע לו

Відомо, що життєва сила (хают) у десяти коронах нечистоти зумовлена тим, що «він погли-
нув багатство і вивергне його», і що «є час, коли людина панує над іншою людиною на свою
шкоду».

Кліпот мають життєву силу, бо «поглинули» святі іскри, які зрештою мусять віддати («він поглинув
багатство і вивергне його»). Так само час, коли зло панує над людиною, є «на його шкоду»: його влада
скінчиться, коли воно віддасть добро, яке утримує.

28 והוא מפני הנצוצות שנפלו בהם בתחלת בריאת העולם בשב"כ [בשבירת הכלים] וימלך וימת כ"י וגם מחמת חטא עה"ד [עץ הדעת]

Це через іскри, що впали в них на початку створення світу, під час розбиття посудин («і він
царював, і помер» тощо), а також через гріх Дерева пізнання,

Іскри впали в кліпот двома шляхами: через «розбиття посудин» на початку створення світу, на яке
Тора натякає словами про царів Едому, що «царювали» й «померли», а також через гріх Адама з Дре-
вом пізнання.

כמ"ש בס' הגלגולים²⁹ ולפיכך נמשך להם החיות במ³⁰ שהוא בסוד גלות כמארז"ל [כמאמר רבותינו זכרונם לברכה] לא גלו ישראל³¹ אלא כדי להוסיף עליהם גר"י וכן בעשו היו ניצוצות כמו ר"מ [רבי מאיר]

як написано в Сефер га-Гілгулім. Тому хають притягується до них і перебуває в них у стані вигнання, як сказали наші мудреці, благословенної пам'яті: «Ізраїль був вигнаний лише для того, щоб до них долучилися навернені». Так само й в Есаві були іскри, наприклад, рабі Меїр,

Оскільки іскри перебувають у полоні, життєва сила кліпот перебуває «у вигнанні». Мудреці кажуть, що Ізраїль був вигнаний, аби зібрати навернених, тобто піднести іскри, розсіяні серед народів. В Есаві також були святі іскри, які традиція пов'язує з великими душами, що походили від нього або з його боку, починаючи з рабі Меїра.

ואונקלוס ושמע"י [ושמע"י] ואבטליון ועובדיה ומהם ה"י [היה] ציד בפיו וה"י [והיה] רוצה יצחק להוציא ממנו בעצמו שלא ע"י יעקב

Онкелос, Шемая та Авталіон, а також Овадья; саме від них походила «здобич у його устах». Іцхак хотів витягти їх із самого [Есава], не через Якова.

Іншими такими душами були навернений Онкелос, мудреці Шемая та Авталіон і пророк Овадья. Ці іскри були джерелом «здобичі в його устах» — його розмов про міцвос; Іцхак хотів визволити їх безпосередньо з Есава, без участі Якова.

כי הרי גם עכשיו חיל בלע ויקיאנו רק שהוא ע"י יעקב שהוא בחי' ז"א שכל האורות שלמעלה נכללים בו והוא מתלבש ביצי' [ביצירה] ביומין דחול בחי' עבדו זקן ביתו³² להעלות משם ולברר כנ"ל.³³

Адже й тепер «він поглинув багатство і вивергне його», але тепер це відбувається через Якова, який є рівнем емоційних атрибутів (Зеїр Анпін), у якому зібрані всі вищі світла. У будні він вбирається у світ формування (Єцира), рівень «його слуги, старшого в його домі», щоб піднести звідти іскри й відокремити добро від зла, як пояснено вище.

Зазвичай іскри повертаються через Якова, який уособлює Зеїр Анпін — конфігурацію, що містить усі вищі світла. У будні він спускається у світ Єцира — на рівень Еліезера, «його слуги, старшого в його домі», — щоб піднести звідти іскри й відокремити добро від зла.

אך יצחק רצה שיהי' [שהיה] זה שלא ע"י ז"א רק שיהי' [שהיה] התגלות האורות העליונים בעשו עצמו והוא ענין תוס' [תוספת] ורבו האור

Але Іцхак хотів, щоб це відбувалося не через Зеїр Анпін, а щоб вищі світла розкрилися в самому Есаві; і в цьому полягає додавання та примноження світла.

Іцхак хотів іншого шляху: щоб вищі світла розкрилися в самому Есаві, а не через Зеїр Анпін. Для цього потрібна була додаткова, більша міра світла.

כי הרי לכרר הטוב מן הרע צריך להאיר שם אור רב כדי שיעיז [שעל ידי זה] יקלוט וילקט כל הניצוצות הנשפעים שמה.

Адже щоб відокремити добро від зла, необхідно осяяти це місце великим світлом, аби завдяки цьому воно ввібрало й зібрало всі іскри, що стікають туди.

Таке додаткове світло потрібне тому, що для відокремлення добра від зла необхідне сильне світло — достатньо сильне, щоб витягти й зібрати кожну іскру, яка впала туди.

6 וזהו ויתן לך האלקים מטל השמים ³⁴ הוא טלא דעתיקא דנטיף לז"א בחי' שמים. ומשמני הארץ שמן הוא חכמה ³⁵ ואבא יסד ברתא ^{36, 37, 38, 39} הנקרא ארץ ורצה להמשיך בחי' הטל והשמן דלעילא שעייז יהי' [יהיה] העלאת הניצוצים

Ось [що означають слова]: «I нехай Б-г дасть тобі від роси небесної» — це «роса Атіки, що капає в емоційні атрибути (Зеїр Анпін)», рівень «небес». «I від багатства землі»: олія — це мудрість (Хохма), а «Абба заснував дочку», яку називають «землею». Він хотів низвести вищу росу й олію, щоб завдяки цьому відбулося піднесення іскор,

Благословення Іцхака прочитується як схема вищих світел. «Роса небес» — це згадана в Зогарі «роса Атіки» (Атік Йомін, «Стародавній», найвнутрішній рівень вінця (Кетер)), яка капає в емоційні атрибути (Зеїр Анпін), що називаються «небесами»; «багатство землі» — це олія, символ Хохми, яка закладає основу царювання (Малхут), «дочки», що називається «землею». Іцхак хотів низвести ці вищі світла, щоб іскри піднялися.

כמו שאנו רואים עד"מ כשהשמש ⁴⁰ זורח על הארץ כחום היום שואב לחלוחית הארץ ואד יעלה מן הארץ ⁴¹

як бачимо, для прикладу, коли сонце світить на землю в спеку дня, воно втягує вологу землі вгору, і «пара здіймається із землі»;

Перша аналогія: сонячне тепло піднімає вологу землі у вигляді пари. Сильне світло згори підносить до себе те, що внизу.

וכן בנר לפני האבוקה הגדולה שואבת אור הנרות כך ע"י הארה עליונה הבאה בתוס' [בתוספת] ורבו מלמעלה שואב ולוקט כל הניצוצין שנפלו למטה.

і так само свічка перед великим смолоскипом: [смолоскип] вбирає світло свічок. Так само завдяки вищому осяянню, що приходить із додаванням і примноженням згори, усі іскри, які впали вниз, притягуються вгору й збираються.

Друга аналогія: маленьке полум'я, поставлене поруч із великим смолоскипом, притягується до нього. Так і велике, додаткове світло згори піднесло б і зібрало до купи іскри, що впали.

אך הארה זו צריך להיות בתוס' [בתוספת] ורבי דייקא בחי' ברכה שהיא למעלה מסדר ההשתלשלות שלפי סדר ההשתלשלות לא הי' [היה] עשו כדאי לו.

Але це осяяння має неодмінно приходити з додаванням і примноженням: це рівень «благословення», що стоїть вище за порядок ланцюга послідовного розгортання світів згори вниз (ішталшелут); адже згідно з порядком ішталшелуту Есав не був би гідний цього.

Таке світло не може прийти у звичайному порядку світів, бо за цим порядком Есав ніколи не був би гідний його. Це має бути «благословення» — дар згори, понад упорядкованим ланцюгом ішталшелуту.

РОЗДІЛ 4 • 17

Помилка Їцхака та справжнє благословення Ейсава

7 וזהו ואברככה לפני⁴² ה'. לפני הוי' דוקא והרצון שהי' [שהיה] ליצחק להמשיך לעשו עצמו שלא ע"י יעקב הוא מפני שראה אותו מלמעלה למטה

Це [значення слів]: «і благословлю тебе перед Ім'ям Б-га (Гавая)» — саме перед Гаваєю. Бажаання Yitzchak спрямувати [це благословення] безпосередньо самому Eisav, а не через Yaakov, було зумовлене тим, що він бачив його згори донизу,

Yitzchak сказав Eisav, що благословить його «перед Гаваєю» — Ім'ям, яке стоїть вище за порядок світів. Він хотів дати Eisav це благословення безпосередньо, бо дивився на нього згори — з погляду його найвищого кореня.

ע"י בחי' לבונה⁴³ שהוא בחי' המקיף ע"כ רצה להמשיך בו בחי' גלוי המקיף בתוס' [בתוספת] ורבי אור.

через рівень / аспект (бхіну) ладану, що є бхіною охоплювального [світла]; тому він хотів розкрити в ньому охоплювальне [світло], додавши й примноживши світло.

Yitzchak дивився на Eisav крізь його «ладан» — його охоплювальний корінь у святості; тому він хотів розкрити в Eisav це охоплювальне світло зі значним примноженням світла.

אך מ"מ טעה בזה שאין עשו כדאי בבחי' זו כ"א ע"י יעקב שלפי שאם הי' [היה] החיות נמשך אל עשו יבלע ח"ו [חס ושלום] כמקדם או שלא יהיה מבחי' עשו כלום

Однак він усе ж помилився в цьому, бо Eisav не гідний цієї бхіни інакше, ніж через Yaakov. Адже якби життєва сила (хают) була спрямована до Eisav, їй, не дай Б-г, поглинув би він, як і раніше, або ж від рівня Eisav не залишилося б узагалі нічого;

Але Yitzchak помилявся: Eisav міг отримати це лише через Yaakov. Якби світло було спрямоване до нього безпосередньо, воно або було б поглинуте Eisav, як і раніше, підживлюючи його пиху, або ж здолало б його так, що від нього нічого не залишилося б.

אבל שיהא לאהפכא חשוכא לנהורא ומרירו למיתקא א"א כ"א ע"י יעקב ז"א דקדושה שע"י יתברר מעשו ויוכלל בקדושה

але «перетворити темряву на світло, а гіркоту — на солодкість» неможливо інакше, ніж через Yaakov — емоційні атрибути святості (Зеїр Анпін), через якого те, що є в Eisav, буде очищене й включене у святість.

Справжня мета — перетворити темряву на світло, а гіркоту — на солодкість, щоб те, що є в Eisav, було очищене й стало частиною святості. Це може відбутися лише через Yaakov, святий Зеїр Анпін.

ולכן הסכים יצחק ג"כ לברכת יעקב אח"כ ולעשו אמר הנה משמני הארץ⁴⁴ כ"י משמני מקצת שמני^{45, 46} (וליעקב א' ומשמני בתוס' [בתוספת] וא"ו)

Тому згодом Yitzchak також погодився з благословенням Yaakov. А Eisav він сказав: «Ось, із родючості землі...»: мішманей — [тобто] частину родючості (тоді як Yaakov він сказав: «і з родючості» — у-мішманей, із додатковою літерою вав),

Отже, згодом Yitzchak погодився з благословенням Yaakov. Різниця у формулюваннях показує різницю між благословеннями: Eisav дістав мішманей — «із родючості», тобто лише її частину, тоді як Yaakov дістав у-мішманей — «і з родючості», з додатковою літерою вав, що означає більшу частку.

דהיינו מתמצית הנשאר משמן שנמשך אל הארץ שם יהיה מושבך בחי' פנימי' [פנימיות / פנימית] ומטל השמים של יעקב יומשך לך ג"כ

тобто із залишку олії, що була спрямована до землі: там «буде твоє житло» — внутрішній вимір (пніміют). А «з роси небес» Yaakov [щось] також буде спрямовано до тебе,

Частка Eisav у «олії» — лише те, що залишиться після її сходження до землі; це і є його «житло», його внутрішній вимір. Він також отримає дещо з «роси небес» Yaakov.

אבל אינו אלא מעל דהיינו בחי' מקיף בלבד (משא"כ⁴⁷ ביעקב ויתן לך) וכתנאי ואת אחיך תעבוד⁴⁸ שתהיי [שתהיה] בטל אל בחי' יעקב שע"י יהי' [יהיה] עליי' [עלייה] דוקא כנ"ל: ^{49, 50, 51}

але лише «згори», тобто тільки бхіна охоплювального [світла] (на відміну від Yaakov: «І нехай [Б-г] дасть тобі»); і за умови: «і ти служитимеш своєму братові» — щоб ти перебував у стані самоусунення (бітуль) перед рівнем Yaakov, адже саме завдяки цьому відбудеться піднесення, як пояснювалося вище.

Але Eisav отримує це лише «згори» — як охоплювальне світло, тоді як Yaakov це дається безпосередньо. І це відбувається за умови, що Eisav «служитиме своєму братові»: лише підкорившись Yaakov, він може піднятися.

Пахощі як піднесення знизу

8 ועתה יבואר⁵² הכתוב ראה ריח בני כו'. כי הנה יצחק רצה להמשיך בחי' מקיף ולבונה כנ"ל וכל המשכה הוא ע"י העלאת מ"ן [מ"ן נוקבין] כנודע.⁵³

Тепер буде пояснено вірш: «Поглянь: пахощі мого сина...» тощо. Іцхак хотів низвести рівень охоплювального [світла] й ладану, як пояснювалося вище; а кожне низведення здійснюється через піднесення маїн нуквін (жіночих вод), як відомо.

Тепер маамар повертається до самого вірша. Іцхак хотів низвести охоплювальне світло — «ладан»; у кабалі ж кожен потік згори («чоловічі води») викликається відповідним піднесенням знизу — «жіночими водами» (маїн нуквін).

והנה להמשכת מ"ד [מ"ן דוכרין] של פנימי' [פנימיות / פנימית] די בעלאת מ"ן [מ"ן נוקבין] בבחי' פנימי' [פנימיות] / אבל להמשכי מ"ד [מ"ן דוכרין] של מקיף צ"ל העלאת מ"ן [מ"ן נוקבין] ג"כ בבחי' מקיף.⁵⁴

Щоб низвести маїн духрін (чоловічі води) внутрішнього [рівня], достатньо піднесення маїн нуквін на внутрішньому рівні; але щоб низвести маїн духрін охоплювального [рівня], піднесення маїн нуквін має бути також на охоплювальному рівні.

Піднесення знизу має відповідати тому, що воно низводить. Для внутрішнього світла достатньо внутрішнього пробудження, але щоб низвести охоплювальне світло, пробудження знизу саме має бути охоплювального характеру.

9 והנה ריח הוא העלאת מ"ן [מ"ן נוקבין] שהוא בחי' אור חוזר.⁵⁵ והוא מהגבורות כמו שרואים שתפוח מתוק אין בו ריח.

Аромат — це піднесення маїн нуквін [жіночих вод], яке є рівнем зворотного світла (Or хозер). Він походить від Гвурот [атрибутів стриманості], як бачимо з того, що солодке яблуко не має аромату;

Аромат — це піднесення знизу, «зворотне світло», яке повертається вгору, до свого джерела. Він походить від стриманості (Гвур), від сили й суворості: солодке яблуко не має запаху.

רק החמוץ וכל הדברים החריפים יש בהם ריח חזק. והוא לפי שהעלאת מ"ן [מ"ן נוקבין] הוא בירורים מניצוצות שנפלו בשכה"כ [בשבירת הכלים].

лише кислі речі й усе гостре мають сильний аромат. Це тому, що піднесення маїн нуквін полягає у біурім [очищенні й відокремленні] іскор, які впали під час розбиття посудин.

Лише кислі й гострі речі мають сильний запах. Причина в тому, що піднесення знизу складається з очищення іскор, які впали внаслідок розбиття посудин, — явища, пов'язаного із суворим судом; тому аромат властивий гострому й суворому.

ולכן בכל המצות לא נאמר ריח ניחוח⁵⁶ כמו בקרבנות שהוא ע"י שמעלין נפש הבהמה ומתהפך ועולה ונכלל באש שלמעלה.

Тому щодо міцвот не сказано «приємний аромат» (reah nioch), як сказано про жертвоприношення, які [діють] через піднесення душі тварини, що перетворюється, підноситься й включається у вогонь згори.

Ось чому Тора говорить про «приємний аромат» у зв'язку з жертвоприношеннями, але не з іншими міцвот. Жертвоприношення підносить душу тварини; вона перетворюється й поглинається вогнем згори: це очищення знизу, а отже, «аромат».

10 והנה הריח משיב את הנפש דהיינו מה שהיה בתחלה בבחי' הסתלקות המוחין חוזר ומאיר כאדם שהוא נרדם וע"י הריח הוא חוזר ומקיץ.

Аромат відновлює душу: тобто те, що спочатку перебувало у стані відходу інтелектуальних сил (мохін), знову засяює — подібно до людини, яка міцно заснула і завдяки аромату знову приходить до тями й прокидається.

Аромат «відновлює душу»: людина, що поринула в глибокий сон або знепритомніла, — її розум відступив, — оживає від пахощів.

דהיינו ע"י השינה היה השכל בהעלם. ואח"כ כשניער משנתו הנה השכל מאיר בו בגילוי והכל נעשה ע"י הריח שהוא אור החוזר ממטה למעלה.

Тобто під час сну розум був прихований. А потім, коли людина прокидається, розум знову відкрито сяє в ній. І все це відбувається завдяки аромату, який є світлом, що повертається знизу вгору.

Під час сну розум прихований; після пробудження він знову відкрито сяє. Саме аромат — світло, що підіймається знизу, — спричиняє це.

וזהו ענין נח"ר [נחת רוח] לפני שאמרתי ונעשה רצוני.⁵⁷ והנה עשו לא היה בו בחי גילוי פנימי / פנימיות / פנימיות] כי הפנימי [הפנימיות / הפנימיות] שלו נבלע כנ"ל רק שהוא בחי המקיף ולבונה.

У цьому полягає зміст слів: «задоволення (нахат руах) переді Мною: Я сказав — і Моя воля здійснилася». Ейсав же не мав у собі розкритого внутрішнього рівня, адже його внутрішній [рівень] був поглинутий, як пояснювалося вище; у ньому був лише аспект охоплюючого [світла] та ладан.

Мудреці тлумачать «приємний аромат» жертви (реах ніхоах) як нахат руах — «задоволення» Б-га від того, що Його волю виконано; слово «ніхоах» вони чують як «нахат»: це відгук знизу, який «пробуджує» насолоду згори. Ейсав, однак, не мав розкритої внутрішньої святості, бо вона була поглинута в ньому; усе, що він мав, — це його корінь в охоплюючому світлі, ладан.

וזהו וירח את ריח בגדיו⁵⁸ הוא בחי המקיפים שיהיה מזה ריח הוא העלאת מ"ן [מ"ן נוקבין] להמשיך המקיף מטל השמים:⁵⁹

У цьому полягає [зміст слів]: «і він відчув аромат його одягу»: [одяг] — це рівень охоплюючих світел, від яких мав би виникнути аромат, тобто піднесення майн нуквін [жіночих вод], щоб притягнути донизу охоплююче [світло] від «роси небес».

Отже, Іцхак відчув «одяг» Ейсава: одяг огортає тіло, і він символізує охоплюючі світла. Від них мав би виникнути аромат — піднесення знизу, яке могло б притягнути донизу охоплююче світло «роси небес».

11 כריח שדה אשר ברכו⁶⁰ ה'. הנה השדה הוא בחי מלי דאצי שיש בה ג"כ בחי העלאת מ"ן [מ"ן נוקבין] ויש בזה ב' בחי⁶¹ האי היא העלאת מ"ן [מ"ן נוקבין] בטבעה ומאליה וממילא כמ"ש למען יזמרך⁶² כבוד ולא ידם.

«Наче пахощі поля, яке благословив Гавая»: поле — це рівень царювання (Малхут) світу еманції (Ацилут), у якому також відбувається піднесення майїн нуквін (жіночих вод). Є два рівні такого піднесення. Перший — піднесення майїн нуквін за природою, само собою і як щось само собою зрозуміле, як сказано: «Щоб [моя] слава співала Тобі й не мовчала».

«Поле» означає Малхут світу Ацилут, рівень, що приймає, який також підноситься до Б-га. Це відбувається двома способами. Один із них — природний і постійний, як у вислові: «щоб [моя] слава співала Тобі й не мовчала».

קארי תדיר⁶³ לנהורא עלאה ולא שכיך כוי והוא העלאת מ"ן [מ"ן נוקבין] לפנימ"י [לפנימיות / לפנימית] דהיינו לעורר המשכת הקו. ויש העלאת⁶⁴ מ"ן [מ"ן נוקבין] שצריך סיוע מלמעלה שאין כח בה להעלות מ"ן [מ"ן נוקבין] מעצמה.

«Вона постійно кличе до вищого світла й не замовкає» тощо. Це піднесення майїн нуквін до внутрішнього [рівня], тобто пробудження для притягнення лінії світла (кав). Є й таке піднесення майїн нуквін, якому потрібна допомога згори, адже воно не має сили піднести майїн нуквін самостійно.

У Тікуней Зоар сказано, що Малхут постійно кличе до вищого світла й ніколи не спочиває; це піднесення притягує кав — впорядковану лінію світла, що входить у світи. Другий вид піднесення потребує допомоги згори, бо Малхут не може здійснити його самостійно.

והוא בחי מקיף שהוא בחי גילוי אור א"ס ב"ה בעצמו (שהקו⁶⁵ מאיר לתוך מקום החלל עצמו)

Це рівень світла, що охоплює всі світи (совев коль альмін), тобто рівень розкриття самого Нескінченного світла (Ор Ейн Соф), благословенний Він (адже кав світить у сам простір порожнечі).

Це друге піднесення спрямоване до світла, що охоплює всі світи: до розкриття самого Нескінченного світла. У дужках уточнено, що йдеться про світло, коли кав світить у сам простір порожнечі.

והנה העלאת מ"ן [מ"ן נוקבין] של בחי פנימ"י [פנימיות / פנימית] הוא בחי בארה של מרים⁶⁶ שהוא מעיין הנובע מאליו משא"כ העלאת מ"ן [מ"ן נוקבין] של המקיף כתיב באר חפרוה שרים.⁶⁷

Піднесення майїн нуквін внутрішнього рівня — це рівень криниці Міріам, джерела, що б'є само собою; натомість про піднесення майїн нуквін світла, що охоплює всі світи, сказано: «Криницю, яку викопали князі».

Внутрішнє піднесення подібне до криниці Міріам, вода з якої була сама собою. Піднесення світла, що охоплює всі світи, подібне до криниці, яку мали викопати «князі»: для цього потрібні зусилля й допомога згори.

ויכרו שם עבדי יצחק⁶⁸ באר. עבדי יצחק הן המשכות מבחי יצחק שהוא עיקר האבות⁶⁹ מבחי בוצינא דקרדוניתא⁷⁰ מקור הגבורות כמ"ש כי אתה אבינו.^{71.72}

«І викопали там слуги Іцхака криницю». Слуги Іцхака — це притягнення з рівня Іцхака, головного серед праотців, з рівня боцини де-кардинуса («світильника темряви»), джерела Гвурот (сил стримування), як сказано: «Бо Ти — наш батько».

Слуги Іцхака, які «викопали криницю», — це сили, що походять від Іцхака, головного серед праотців і пов'язаного з «боциною де-кардинуса» («світильником темряви»), джерелом Гвурот і всякої міри. Мудреці застосовують слова «Бо Ти — наш батько» до Іцхака.

ולכן כתיב ויריבו רעי גרר⁷³ לאמר לנו המים שבחיי המקיף נמשך גם אליהם מלמעלה שאינו נבלע כמו בחיי פנימי [פנימיות / פנימית] שלהם כנ"ל. וזהו אשר ברכו הוי"ה שהוא ע"י סיוע מלמעלה כנ"ל:

Тому сказано: «І посварилися пастухи Герара, кажучи: “Вода наша”», адже рівень світла, що охоплює всі світи, притягується й до них згори, бо воно не поглинається, як їхній внутрішній рівень, про що йшлося вище. У цьому й полягає зміст слів «яке благословив Гавая»: це відбувається за допомогою згори, як пояснювалося вище.

Пастухи Герара посварилися через воду, бо світло, що охоплює всі світи, сягає згори навіть нечистих сил і не поглинається ними так, як поглинається їхнє внутрішнє життєве начало. А слова «яке благословив Гавая» означають, що цей другий вид піднесення відбувається завдяки допомозі згори.

РОЗДІЛ 6 • 112-14

Пахоці Якова: баалей тшува

12 והנה כ"ז [כל זה] הוא הבנת הפסוק לפי דעתו של יצחק שהבין שעשו היה לפניו. אך באמת היה זה יעקב. ואיך יבואר בחי' זו על יעקב:

Отже, все це — розуміння вірша згідно з поглядом Іцхака, який думав, що перед ним Ейсав. Насправді ж це був Яков. Як же тоді пояснити цей аспект стосовно Якова?

Досі вірш тлумачився з погляду Іцхака, бо він думав, що благословляє Ейсава. Але насправді це був Яков, тож тепер маамар запитує, як «пахоці» та всеохопне благословення стосуються Якова.

13 הנה איתא במדרש וירח את ריח בגדיו. בוגדיו^{74, 75} בחי' בעלי תשובה שהוא בחי' מקיף דמשכין ליה בחילא יתיר.

У Мідраші сказано: «І він відчув пахоці його одеж (беґадав)»: [читай:] «боґдав» — «його зрадники»; [це] рівень баалей тшува (тих, хто повертається до Б-га), тобто рівень охоплювального [світла], адже вони притягують Його з більшою силою.

Мідраш читає «його одежі» (беґадав) як «його зрадників» (боґдав): навіть грішники серед нащадків Якова випромінюють пахоці. Це баалей тшува — ті, хто повертається до Б-га; вони належать до охоплювального рівня, бо з більшою силою притягують униз Б-жественне світло.

שבזוהר אמר ⁷⁶ ע"פ ואברהם זקן ⁷⁷ בא בימים ⁷⁸ כו'. זכאין אינן מארי דתיובתא דמשכין כו'. פ"י למעלה מכדי שתוכל הנפש שאת שאין לו בחי' כלי להכיל.

Адже в Зоґарі сказано про слова «Авраам був старий, днів сповнений» тощо: «Щасливі баалей тшува, які притягують...» тощо. Це означає: [вони притягують] те, що вище за те, що душа здатна витримати; для цього немає рівня посудини, яка могла б його вмістити.

Зоґар прославляє баалей тшува, які з більшою силою притягують униз світло. Тобто вони сягають вище за те, що душа здатна вмістити, — до світла, для якого немає «посудини», що могла б його вмістити; саме це й означає «охоплювальне».

14 וכמעשה דר"א [דרבי אלעזר] בן דורדיא. ⁷⁹ משא"כ באברהם כתיב בא בימים. ⁸⁰ בחי' כלי ולבוש כו'. והעלאת מ"ן [מ"ן נוקבין] כזה שהוא בחי' מקיף ⁸¹ הוא מפני שמתבונן בגדולת א"ס ב"ה בעצמו ובכבודו.

І так само, як в історії про рабі Елазара бен Дурдая. Натомість про Авраама написано: «був уже в літах» — це рівень посудини й одягу тощо. Таке піднесення маїн нуквін (жіночих вод), що належить до рівня охоплювального [світла], відбувається тому, що людина роздумує про велич Нескінченного (Ейн Соф), благословенний Він, у Його сутності та славі.

Рабі Елазар бен Дурдая, проживши життя в гріху, розкався так сильно, що помер у сльозах, і було проголошено, що йому призначене місце у Майбутньому світі: це повернення, що виходить за межі будь-якої «посудини». Натомість Авраам «був уже в літах», і його дні становили відміряну посудину й одяг. Охоплювальне піднесення виникає з роздумів про велич самого Ейн Соф.

כי אני הוי"ה לא שנית ⁸² כתיב רק הודו על ארץ ושמים. ⁸³ וירם קרן לעמו ⁸⁴ כו'. ונקי' בחי' בע"ת [בעלי תשובה] אף מי שאין עבירות בידו. ⁸⁵

Бо написано: «Бо Я, Ім'я Б-га (Гавая), не змінився»; лише: «Його саяво — над землею й небом, і Він підніс ріг Своему народові» тощо. Людину називають баал тшува (тим, хто повертається до Б-га) навіть тоді, коли вона не має жодного гріха,

Сам Б-г не змінюється; Його «саяво» лише відбивається над землею й небом, і Він «підніс ріг Своему народові». Роздумуючи про це, людину можна назвати баал тшува навіть тоді, коли вона не має жодного гріха.

רק צועק על הפירוד כו'. והוא בחי' ריח שהיא העלאת מ"ן [מ"ן נוקבין] לבחי' מקיף להמשיך בחי' מקיף דלעילא מטל השמים כו':

але вона волає через відокремленість тощо. Це рівень пахоців, що є піднесенням маїн нуквін до рівня охоплювального [світла], аби притягнути вниз вищий охоплювальний рівень — із «роси небес» тощо.

Така людина волає через те, що відокремлена від Б-га. Цей крик і є «пахощами»: охоплювальне піднесення, яке притягує вниз охоплювальне світло згори — «росу небес».

Що додало благословення і чому — хитрістю

15 אך להבין כ"ז [כל זה] והלא יעקב הוא בחי קדושה ובלא"ה [ובלאו הכי] נמשכים בו כל האורות עליונים
א"א ואו"א [ואבא ואימא] כנ"ל.

Але щоб зрозуміти все це: хіба Яаков не є рівнем святості, і хіба й без цього в нього не притягуються всі вищі світла — Аріх Анпін і Хохма та Біна (Абба та Імма), — як пояснювалося вище?

Питання таке: Яаков святий і вже отримує всі вищі світла — Аріх Анпін («Довгий Лик», зовнішній рівень вінця (Кетер)) і Хохма та Біна (Абба та Імма). Що ж іще могло додати благословення?

אך הכרכה היא בתוס' [כתוספת] ורבוי המשכה מלמעלה מסדר ההשתלשלו' [ההשתלשלות] שאינו לפי ערך
ההשתלשלו' [ההשתלשלות] כדי להיות ורב דגן ותירוש⁸⁶ אלו הלכות ואגדות שנתלכשו בלבושים גשמיים
זרעים בחסד כו'

Але благословення — це додаткове й посилене притягування згори, 3-за меж порядку ланцюга послідовного розгортання світів згори вниз (ішталшелут), не співмірне з ішталшелутом, щоб було «вдосталь зерна й вина»: це галахот (закони Тори) та агадот (оповіді й тлумачення), вбрані в матеріальні облачення: «Зераїм» («Насіння») — у милості (Хесед) тощо.

Відповідь така: благословення приносить додаткове світло 3-за меж упорядкованого ланцюга світів, у мірі, що не відповідає цьому порядку. «Вдосталь зерна й вина» — це закони Тори та її оповіді й тлумачення, вбрані в матеріальні облачення, як-от розділ «Зераїм» («Насіння»), що відповідає Хеседу.

וכן כל התורה ספורי מעשיות כו' וכן נביאים שופטים מעשה דשמשון ופלגש בגבעה וכן כל מעשה
המלכים וספורי מעשיות שבגמ' [שבגמרא] דרבב"ח [דרכה בר בר חנה]⁸⁷ ודומיהן הכל מרומז בהן סודות
התורה, ועד"ז ג"כ מעשה המצות

Так само й у всій Торі — в оповідях тощо; також у Пророках: [у] Суддях — історія про Шимшона та наложницю в Гіві; так само всі діяння царів і оповіді в Гемарі про Раббу бар бар Хану та подібні до них: у всьому цьому містяться натяки на таємниці Тори. Так само й практичне виконання міцвот,

Те саме стосується оповідей Тори, розповідей у Пророках — про Шимшона, наложницю в Гіві та діяння царів — і дивовижних оповідей про Раббу бар бар Хану в Гемарі: у всіх них приховані таємниці Тори. Те саме стосується міцвот, які виконують за допомогою матеріальних предметів.

שע"י סוכה ולולב וציצית ותפילין גשמיים יהיה המשכת אוא"ס [אור אין סוף] ב"ה שלמע' [שלמעלה] מעלה מהשתלשלו' [מהשתלשלות] שלפי ערך וסדר השתלשלות בעש"י [בעשיה] החיות מצומצם מאד ובכדי שיאיר אור רב מאא"ס [מאור אין סוף] ב"ה בעצמו ובכבודו הוא

завдяки якому через матеріальну сукку та лулав, цицит і тфілін притягується вниз Нескінченне світло (Ор Ейн Соф), благословенний Він, що перебуває вище, значно вище за ішташелут. Адже відповідно до міри й порядку ішташелуту життєва сила (хают) у світі дії (Асія) дуже обмежена; а щоб велике світло засяяло від Самого Нескінченного (Ейн Соф), благословенного, Самого — у Його сутності та славі, потрібно

Завдяки матеріальним сукці, лулаву, цицит і тфілін притягується Нескінченне світло, що перебуває вище за ланцюг світів. Згідно зі звичайним порядком, життєва сила, яка досягає світу Асія, дуже обмежена.

ע"י יצחק דייקא שהוא שרש הגבורות בוצינא דקרדוניתא שהוא קו המדה⁸⁸ שמודד להיות חכם כו' ומשם נמשך תוס' [תוספת] אור וגילוי גם בעש"י [בעשיה] הגשמי' [הגשמיים / הגשמיות / הגשמית].⁸⁹

саме через Іцхака, який є коренем Гвурот (сил стримування), боціна де-кардинуса, тобто вимірювальною лінією, що відмірює, кому «бути мудрим» тощо; і звідти додаткове світло та розкриття низводяться також у матеріальний світ Асія.

Щоб там засяяло велике світло від Самого Нескінченного, воно має прийти саме через Іцхака, корінь Гвурот, боціна де-кардинуса — «вимірювальну лінію», яка визначає міру для кожного, наприклад, чи буде він мудрим. З цього джерела-виміру походить сила притягувати додаткове світло навіть у матеріальний світ Асія.

16 וזהו ויתן לך האלקים⁹⁰ גם בכח"י צמצום⁹¹ וקאי ויתן על בח"י הוי"ה האמור למעלה בפ' אשר ברכו⁹² ה' ואף גם זאת בלי דעתו של יצחק⁹³ רק בא אחיך במרמה⁹⁴

Ось [значення слів]: «І нехай Ім'я Б-га (Елокім) дасть тобі» — також на рівні скорочення (цим-цум); а «дасть» стосується рівня Імені Б-га (Гавая), згаданого вище у вислові «яким благословив Гавая». І навіть це [сталось] без відома Іцхака, а лише тому, що «брат твій прийшов із хитрістю»,

Благословення починається словами: «Нехай Елокім дасть тобі»: Елокім — це Ім'я скорочення, само-стримування Б-га, тому благословення сягає навіть скороченого, матеріального рівня. «Дасть» означає, що світло Гаваї низводиться вниз; це Ім'я згадане у попередньому вірші («яким благословив Гавая»), і воно позначає світло, що перебуває поза ланцюгом світів. Яков отримав це без відома Іцхака — завдяки «хитрості».

שא"א להתלבש בכח"י הדעת וכענין שאמרו לאו בזכותא תליא מילתא⁹⁵ אלא במזלא תליא מילתא כי ענין בזכותא הוא לפי"ע [לפי ערך] ההשתלשלות שכך ראוי לו

бо воно не може бути облачене в рівень знання (Даат); як сказано: «Справа не залежить від заслуги, а залежить від мазалю [вищого духовного кореня]». Адже «заслуга» відповідає мірі ланцюга послідовного розгортання світів згори вниз (ішталшелут): це те, що людині належить за її заслугами,

Це мало відбутися без відома Іцхака, бо настільки високе світло не може вміститися в Даат — усвідомленому знанні. Талмуд учить, що деякі речі залежать не від заслуги, а від мазалю — вищого кореня: заслуга ж визначається впорядкованою мірою світів і тим, на що людина заслуговує.

משא"כ במזלא הוא למעלה מלפ"ע [מלפי ערך] אף שאינו ראוי כו' והיה צריך לזה לתקן חטא עה"ד [עז] שהיה ג"כ במרמה ופתוי של נחש^{96, 97} [הדעת]

тоді як мазаль перебуває вище за все, що визначається мірою, навіть якщо людина не гідна цього тощо. Це було потрібно, щоб виправити гріх Дерева пізнання, який також стався через хитрість і спокусу змія,

Мазаль дає понад будь-яку міру — навіть тому, хто цього не заслуговує. Хитрість була потрібна, щоб виправити гріх Дерева пізнання, який також стався через хитрість — через спокусу змія.

שע"י נתגשמו העולמות ונעשה עירוב גשמיות ברוחניות⁹⁸ ולתקן זה עשה מהפוך אל הפוך והמשיך רוחניות ואורות העליונים שיהיה נמשך גם לגשמיות.

через який світи стали матеріальними й виникло змішання матеріального з духовним. Щоб виправити це, він зробив [це] навпаки й низвів духовність та вищі світла, аби вони низводилися також у матеріальне.

Цей гріх зробив світи матеріальними й змішав матеріальне з духовним. Щоб виправити це, Яаков перетворив усе на протилежне: хитрість проти хитрості — і низвів духовність та вищі світла в саму матеріальність.

משא"כ אלו לא קבל יעקב הברכות היה נמשך מן התורה רק ברוחניות לבד כמו שהוא למעלה וכדה על שכמה⁹⁹ כו':^{100, 101}

Якби ж Яаков не отримав благословень, [світло] з Тори низводилося б лише в духовному, як воно перебуває вище: «а її глек — на плечі її» тощо.

Якби Яаков не отримав благословень, світло Тори залишилося б суто духовним, як воно перебуває на горі: подібно до глека Рівки, який вона несла високо «на плечі її». Завдяки благословенням воно спускається в матеріальне вивчення Тори та виконання матеріальних міцвот [заповідей].

В АВОДІ

Охоплювальні «пахощі» підносяться від баал тшува [того, хто повертається до Б-га]: того, хто розмірковує про велич Самого Нескінченного (Ейн Соф) і волає через свою відокремленість від Нього. Так можна назвати баал тшува кожного — навіть того, хто не має гріхів. А завдяки фізичному вивченню Тори та виконанню міцвот (сукка, лулав, цицит, тфілін) у фізичний світ притягується світло, що перебуває понад усім порядком світів.

ПИТАННЯ ДЛЯ ОБГОВОРЕННЯ

1. Як модель одинадцяти складників пахощів пояснює і побожні запитання Ейсава, і те, що він не вимовляв Імені Б-га?
2. Чому свята життєва сила робить небесні воїнства покірними, але кліпот — гордими?
3. У чому полягала помилка Їцхака, який хотів благословити Ейсава безпосередньо, і як справжні слова благословення Ейсава показують, що її було виправлено?
4. Чому для притягнення охоплювального світла потрібне охоплювальне піднесення знизу і як тшува є таким піднесенням навіть для того, хто не має гріхів?
5. Чому благословення мало прийти хитрістю й без відома Їцхака, і як це виправляє гріх Дерева пізнання?

Примітки

АБЗАЦ 1

1 ראה ריח בני

Містить два інші транскрипти цього маамара, які можна зіставити з наведеним тут текстом.

ПРИМІТКА КЕНОТ

ב' נוסחאות אחרות בסה"מ תקס"ה ע' יז. הנחה אחרת מהמאמר עם הגהות באוה"ת כרך ד תתכט, ב. כרך ז תתתיט, א. ראה לעיל בציונים לכ"ק אדמו"ר ז"ע. מאמר זה נוכר באוה"ת ואתחנן כרך ו ע' ביתסז. ד"ה זה בסה"מ תרל"ט ח"א ע' כו מיוסד על מאמר זה. וראה במ"מ לשם. ראה עבודת הלוי לא, ב.

2 ראה ריח בני

Ицхак, який осліп, нюхає одяг сина, якого вважає Ейса-вом, і каже: «Ось, запах мого сина — наче запах поля, благословенного Ім'ям Б-га (Гавая)». Увесь маамар пояснює цей вірш.

בראשית כ"ז:27

וַיָּגֶשׁ וַיִּשְׁקֶלּוּ וַיִּרַח אֶת־רִיחַ בְּגָדָיו וַיְבָרְכֵהוּ וַיֹּאמֶר רֵיחַ בְּנִי כָרִיחַ שְׂדֵה אֲשֶׁר בָּרַכּוּ ה'

And he came near, and kissed him. And he smelled the smell of his raiment, and blessed him, and said: See, the smell of my son Is as the smell of a field which the L-RD hath blessed.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

ПРИМІТКА КЕНОТ

בראשית כו, כז.

3

Ицхак, який осліп, нюхає одяг сина, якого вважає Ейса-вом, і каже: «Ось, запах мого сина — наче запах поля, благословенного Ім'ям Б-га (Гавая)». Увесь маамар пояснює цей вірш.

בראשית כ"ז:27

וַיָּגֶשׁ וַיִּשְׁקֶלּוּ וַיִּרַח אֶת־רִיחַ בְּגָדָיו וַיְבָרְכֵהוּ וַיֹּאמֶר רֵיחַ בְּנִי כָרִיחַ שְׂדֵה אֲשֶׁר בָּרַכּוּ ה'

And he came near, and kissed him. And he smelled the smell of his raiment, and blessed him, and said: See, the smell of my son Is as the smell of a field which the L-RD hath blessed.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

4 כי ציד בפיו

На перший погляд, Ицхак любив Ейсава, бо дичина Ейсава була в його (Ицхаковых) устах: Ейсав годував його. Спираючись на слова Мудреців (Раші), маамар розуміє це як «дичину» в устах самого Ейсава: він заманив батька в пастку побожними запитаннями.

בראשית כ"ה:28

וַיֶּאֱהָב יִצְחָק אֶת־עֵשָׂו כִּי־צִיד בָּפִיו וְרֵבֶקָה אֹהֶבֶת אֶת־יִצְחָק:

Now Isaac loved Esau, because he did eat of his venison; and Rebekah loved Jacob.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

ПРИМІТКА КЕНОТ

בראשית כה, כח.

5 איך מעשרין את התבן

Пояснює, чому Ейсав намагався справити враження саме на Іцхака запитанням про заповідь відокремлення десятини.

ПРИМІТКА КЕНОТ

בלקו"ש חכ"ה ע' 121 מבאר הטעם שרימה ליצחק במצות מעשר דוקא ע"ש.

6 הקל קול יעקב

Сумнів Іцхака, коли він торкнувся переодягненого Якова: голос — Якова, а руки — Ейсававі.

בראשית כ"ז:22

וַיֵּגֶשׁ יַעֲקֹב אֶל־יִצְחָק אָבִיו וַיִּמָּשְׁהוּ וַיֹּאמֶר הֲקֵל קוֹל יַעֲקֹב וְהִזְדִּים יָדַי עֵשָׂו:

And Jacob went near unto Isaac his father; and he felt him, and said: 'The voice is the voice of Jacob, but the hands are the hands of Esau.'

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

ПРИМІТКА КЕНОТ

בראשית כו, כז.

7 כי הקרה ה' אלקיך

Відповідь Якова, у якій він згадав Ім'я Б-га, через що Іцхак запідозрив, що говорить не Ейсав.

בראשית כ"ז:20

וַיֹּאמֶר יִצְחָק אֶל־בְּנוֹ מִהֵּמָּה מְהֵרָה לָּמָצָא בְנִי וַיֹּאמֶר כִּי הִקְרָה ה' אֱלֹקֶיךָ לָפָנַי:

And Isaac said unto his son: 'How is it that thou hast found it so quickly, my son?' And he said: 'Because the L-RD thy G-d sent me good speed.'

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

ПРИМІТКА КЕНОТ

בראשית כו, כז.

8 אין ש"ש שגור בפיו

Мідраш каже, що Ейсав не згадує Ім'я Святого; це джерело підозри Іцхака.

בראשית רבה ס"ה:כ"ט-19

... בני, אביך נתברך בן שבעים וחמש שנים, ואתה בן ששים ושלוש שנים. ויאמר כי הקרה ה' אלקיך לפני רבי יוחנן וריש לקיש חד מנהון אמר: אם לקורבנך המציא לך הקדוש ברוך הוא, שנאמר: (בראשית כב): וישא אברהם את עיניו, וירא והנה איל, למאכלך על אחת כמה וכמה! ואוחרנא אמר: אם לזווגך המציא לך, דכתיב (שם כה): הקרה נא לפני היום. וכתיב (שם): וירא והנה גמלים באים, למאכלך על אחת כמה וכמה! כי הקרה ה' אלקיך לפני רבי יוחנן אמר: לעורבא, דאייתי נורא על קניה, בשעה שאמר: כי הקרה ה' ...

"Isaac said to his son: How is it that you were so quick to find it, my son? And he said: Because the L-rd your G-d coordi-

nated it before me" (Genesis 27:20). "Isaac said to Jacob: Please approach, that I may feel you, my son, are you my son Esau or not?" (Genesis 27:21). "Isaac said to his son: How is it that you were so quick to find it, my son?" – you were so quick to find the blessing, my son? Your father was blessed at seventy five ...

Daat Bereshit Rabbah (Public Domain) • The Sefaria Midrash Rabbah, 2022 (CC-BY)

ПРИМІТКА КЕНОТ

ראה ב"ר פס"ה. פרש"י פרשתנו כו, כא. בד"ה ויתן לך תשכ"ח נדפס בסה"מ מלוקט כרך ד ע' סד הערה 14 וז"ל: "בב"ר פרשתנו (פס"ה, יט) "שאין עשו מזכיר שמו של הקב"ה". ולכאורה צ"ל שכ"ה גם הכוונה בפירוש רש"י שם. כי באם נאמר שכוונת רש"י היא רק "שאין ש"ש שגור בפיו" (אבל לפעמים הוא מזכירו) — זה שאמר (פעם אחת) "כי הקרה ה' אלקיך" (פרשתינו שם, כ) לא היה מטיל ספק אצל יצחק אם זה עשו. ולהעיר שבד"ה ויתן לך תרנ"ד (סה"מ תרנ"ד ע' סה) מביא מפרש"י "דאין עשו מזכיר שם שמים" עכ"ל שם בהערה 14.

9 וידע שעשו אין ש"ש שגור בפיו

Раші пояснює підозру Іцхака: Ейсава не мав звички промовляти Ім'я Небес.

Rashi on Genesis 27:21א"כ: רש"י על בראשית כ"א

גשה נא ואמשך. אָמַר יִצְחָק בְּלִבּוֹ אֵין דְּרָךְ עֲשׂוֹ לְהִיטֵי שֵׁם שְׁמַיִם שְׁגוֹר בְּפִיו, וְזֶה אָמַר כִּי הִקְרָה ה' אֱלֹקֶיךָ:

STEP NEAR, I PRAY THEE, THAT I MAY FEEL THEE — Isaac said to himself, "It is not Esau's way to mention the name of G-d so readily, and this one says, "Because the L-rd thy G-d caused it thus to happen to me! (Genesis Rabbah 65:19).

Pentateuch with Rashi's commentary by M. Rosenbaum and A.M. Silbermann, 1929-1934 (Public Domain) • Pentateuch with Rashi's commentary by M. Rosenbaum and A.M. Silbermann, 1929-1934 (Public Domain)

10 עשו סוספיתא דדהבא

Зоар описує Ейсава як шлак, що виходить під час очищення золота, — відходи сторони стриманості (Гвура).

Zohar I, 137bב, זח"א קלו,

ПРИМІТКА КЕНОТ

ע' זח"ב רכד, ד. זח"א קלו, ב.

11 ורישא דעשו בעטפוי דיצחק

Цитує the Зоар на підтвердження вчення, що голова Ейсава — на лоні Іцхака.

Genesis 50:17ראשית נ': בראשית

כה'תאמרו ל'יוסף אָנָא שָׂא נָא פִּשְׁעֵךְ אֲחִיךָ וְחַטָּאתֶם כִּי־רָעָה גָּמְלוּךְ וְעַתָּה שָׂא נָא לִפְשַׁע עַבְדִּי אֱלֹקֵי אָבִיךָ וַיְכַן יוֹסֵף בְּדַבְרָם אֱלֹוִי:

So shall ye say unto Joseph: Forgive, I pray thee now, the transgression of thy brethren, and their sin, for that they did unto thee evil. And now, we pray thee, forgive the transgression of the servants of the G-d of thy father.' And Joseph wept when they spoke unto him.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

ПРИМІТКА КЕНОТ

תרגום יונתן בן עוזיאל בראשית נ, יז. ראה סידור עם דא"ח כב, א בשם זוהר. וראה בלקו"ש חט"ו ע' 193 הערה 21.

אבצאצ 2

12 הצרי והצפורן

Перелік Гемари з одинадцяти прянощів храмового кадіння, який починається словами «бальзам і onix» і містить ладан. Маамар тлумачить число одинадцять як схему оболонки (кліпи) та її життєвої сили (хают).

Keritot 6a:15-16ו"ט-ט"ו-ט"ז כריתות ו'

תנו רבנן: פיסום הקטרות: הצרי, והציפורן, והחלזנה, והלכונה – משקל שבועים של שבועים מנה. מור, וקציעה, שיבולת נרד, וכרכום – משקל ששה עשר של ששה עשר מנה. הקושט – שנים עשר, קילופה – שלשה, וקנמון – תשעה. בורית כרשינה – תשעה קבין, יין קפריסין – סאין תלתא קבין תלתא. אם אין לו יין קפריסין מביא חמר חורין עתיק. מלח סודמית – רובע. מעלה עשן – כל שהוא. רבי נתן אומר: אף כיפת הירדן כל שהוא. ואם נתן בה ...

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

13 כתרין דמסאבותא

Пояснюється, що рівні нечистоти називають «вінцями», бо вінець — це охоплювальна прикраса над головою.

ПРИМІТКА КЕНОТ

ונקי כתרין, דכתר הוא עטרה ע"ג הראש שהוא מקיף. ראה ד"ה פתח אליהו תשי"ב ע' 82. בד"ה ויתן לך תשכ"ח הערה 17 (בסה"מ מלוקט חלק ד ע' סד) מציין "ראה ע"ח שער יא (שער המלכים) פ"י. פע"ח שער ו' (שער הקדישים) פ"ד".

14 עשר ולא תשע

Там Альтер Ребе каже, що найвищі охоплювальні світла взагалі не мають відповідника в кліпот, і пов'язує «намети Кедара» з рівнем ладану: це та сама ідея одинадцятого, охоплювального елемента.

Zohar II, 187bזח"ב קפו, ב

ПРИМІТКА КЕНОТ

ספר יצירה בתחלתו. וראה זח"ב קפו, ב. פרדס ש"א פ"ו. ראה לקר"ת שה"ש ז, ד. אוה"ת תולדות כרך א קנא, ב ואילך. סה"מ תרלי"ה ח"א ע' לא. סה"מ תרנ"ד ע' סה ואילך. סה"מ תרפ"ו ע' קפג ואילך. ספר המאמרים תשי"ב ד"ה פתח אליהו.

15 עשר ולא תשע

Це згадується у примітці Kegotа поруч із Сефер Ёцира у контексті числа десять сфйрот.

Zohar, Ki Tisa 2:4-6ו"ד-ו"ה כי תשא ב'ד' ספר זוהר,

16 עשר ולא תשע

Рабі Моше Кордоверо обговорює, чому сфйрот рівно десять.

Pardes Rimmonim 1:7-8ח"ז-ח"ז פרדס רמונים

אחר שנתעסקנו בפרקים הקודמים בחוקת אמונתנו המוסכמות בפי כל המקובלים כי הספירות הם עשר לא פחות ולא יותר, ראינו בפרק זה להציל המעיין ממקום השבוש והטעות, והיא שאלה נשאלה לרב האי גאון. וז"ל השואלים ילמדנו רבינו כי מצינו לרז"ל י"ג מדות שקבל מרע"ה. ולאברהם אבינו ע"ה בספר ייחסוהו רז"ל על שמו והוא ספר

יצירה מונה שם עשר ספירות. ואנחנו צריכים ללמוד מפיו קדוש אם י"ס הם י"ג מדות. א"כ י"ג מדות מצינו י"ג ספירות לא מצינו. או י"ג מדות לבד וי" ספירות לבד. לתורתך אנו צריכים ותשובתך אנו מיחלים עכ"ל ...

Pardes Rimonim (Public Domain)

17 עשר ולא תשע ולא י"א

«Десять сфер духовного прояву (сфирот) — десять, а не дев'ять; десять, а не одинадцать»; Альтер Ребе протиставляє це одинадцяти прянощам кадінія.

Sefer Yetzirah 1:4:א' ספר יצירה

עשר ספירות בלימה עשר ולא תשע, עשר ולא אחת עשרה, הבן בחכמה וחכם בבניה, בחון בהם וחקור מהם והעמד דבר על בוריו והשב יוצר על מכונו:

Ten are the numbers out of nothing, and not the number nine, ten and not eleven. Comprehend this great wisdom, understand this knowledge, inquire into it and ponder on it, render it evident and lead the Creator back to His throne again.

Sefer Yetzirah, Warsaw 1884 (Public Domain) • Sefer Yezirah, trans. by Isidor Kalisch. New York, 1877 (Public Domain)

אבזאצ 3

18 והענין כי ע"י החיות

Варіант рукопису: замість «через життєву силу» написано «щодо життєвої сили».

ПРИМІТКА КЕНОТ

בכת"י 1099: על החיות. ראה אוה"ת תבוא ע' תתרעב.

19 וצבא השמים לך משתחווים

У молитві левітів: «Ти даєш життя всім їм, і військо небесне поклоняється Тобі». Істоти, які відчують у собі Б-жественну життєву силу, схиляються перед нею.

Nehemiah 9:6:ח' נחמיה

אַתָּה־הוּא ה' לְבַדָּךְ אַתָּה עֲשִׂיתָ אֶת־הַשָּׁמַיִם שָׁמַיִם וְכָל־צָבָאם הָאָרֶץ וְכָל־אֲשֶׁר עָלֶיהָ הַיָּמִים וְכָל־אֲשֶׁר בָּהֶם וְאַתָּה מְחַיֶּה אֶת־כָּל־וְצָבֵא הַשָּׁמַיִם לְךָ מִשְׁתַּחֲוִיִּים:

Thou art the L-RD, even Thou alone; Thou hast made heaven, the heaven of heavens, with all their host, the earth and all things that are thereon, the seas and all that is in them, and Thou preservest them all; and the host of heaven worshippeth Thee.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

ПРИМІТКА КЕНОТ

נחמ"י ט, ו.

20 מגביהים א"ע כנשר

«Хоч ти й підносишся, мов орел» — слова пророка про гординю Едома, застосовані тут до оболонки (кліпот), які звеличують себе.

Obadiah 1:4:ד' עובדיה

אִם־תִּגְבֶּהֶנּוּ כְנָשָׁר וְאִם־בִּין כּוֹכְבִּים שִׁים קִנָּה מִשָּׁם אוֹרִידָךְ נֶאֱמַר־ה'

Though thou make thy nest as high as the eagle, And though thou set it among the stars, I will bring thee down from thence, saith the L-RD.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

21 שהחיות . . אצלם בסוד גלות

Обговорюється свята життєва сила, яка перебуває «у вигнанні» всередині кліпи; це тема Танія, гл. 6.

ПРИМІТКА КЕНОТ

ראה הערות וקיצורים לתניא לכ"ק אדמו"ר הצ"צ לפרק ו. ובליקוט פי שם ובאוה"ת כאן.

22 שו"ה ואדרבה — א"ע כנשר כו'

У рукописі читається: «самі — зухвало й із грубою гордістю; тобто тому, що життєва сила, яка притягується до них, перебуває у стані вигнання, поглинута всередині них. Це...»

ПРИМІТКА КЕНОТ

בכרך 1824 בשינוים: א"ע בחופצה וגסה"ר והיינו לפי שהחיות הנמשך אליהם הוא בסוד גלות נבלע בתוכם: הנה זהו.

23 הוא נבלע בתוכם

Пояснюється ідея життєвої сили, «поглинутої» всередині кліпот.

ПРИМІТКА КЕНОТ

מענין הבליעה — ראה בד"ה פתח אליהו תש"ב ע' 80.

24 הנה זהו ענין לבונה

Там десять складових пахощів — це десять святих іскор, поглинутих кліпот, а ладан — макіф над ними: він також дає їм життєву силу, але, оскільки лише оточує їх, ніколи не змішується з ними й є цілковитим добром.

ПРИМІТКА КЕНОТ

ראה לעיל ה', ג. המשך זאת חנוכת המזבח תר"מ סעי' יז. בלקו"ת שה"ש י, א מציין לכאן. מובא בכיאוה"ז להצ"צ כרך ב ע' תתקמו. ושם מציין לאוה"ת חנוכה כרך ב רפכ, ב.

25 שהוא אור המקיף עליהם מלמעלה

Там пояснюється, що кліпот не є посудинами для Нескінченного світла, яке перебуває лише там, де є самоусунення; тому воно сяє на них тільки як макіф. Там цитують цей маамар, вказуючи: «в іншому місці, щодо Pe'e Rei'ach Beni».

ПРИМІТКА КЕНОТ

ראה לקו"ת תוריע כג, ד. ובהמשך תער"ב ר"פ רי. באוה"ת נ"ך כרך א ע' תקלג מבאר שכאן נתבאר דוה המקיף הוא בחי' גבוה ושרשו ממקיף דתהו שלמעלה מהתיקון ע"ש.

אבזאצ 5

26 חיל בלע ויקיאנו

Цофар говорить про нечестивця: «Він проковтнув багатство, але вивергне його; Б-г викине його з його че-

рева». Тут: оболонки (кліпот) зрештою мусять віддати святі іскри, які вони утримують.

איוב כ:ט"ו Job 20:15

חיל כלע ויקאנו מבטנו ירשנו אל:

He hath swallowed down riches, and he shall vomit them up again; G-d shall cast them out of his belly.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

ПРИМІТКА КЕНОТ

איוב כ, טו. ראה ביאור הפסוק באוה"ת תולדות תתכט, ב. באוה"ת כאן קנו, א מציין לעיין מזה בלקו"ת ד"ה כנשר יעיר ספ"ב. פ' האזינו עה, ב. וראה גם באוה"ת נ"ך כך א ע' תרסג ואילך.

ועת אשר שלט האדם

«Час, коли людина панує над людиною собі на шкоду»: тут це слід розуміти як панування кліпи над святым, яке зрештою обертається на шкоду самій кліпі.

Ecclesiastes 8:9 ח:ט"ט

את־כל־זֶה רָאִיתִי וְנָתַתִּי אֶת־לִבִּי לְכָל־מַעֲשֶׂה אֲשֶׁר נַעֲשָׂה תַּחַת הַשָּׁמַיִם עַתָּה אֲשֶׁר שָׁלַט הָאָדָם בְּאָדָם לְרָע לֹו:

All this have I seen, even applied my heart thereto, whatever the work that is done under the sun; what time one man had power over another to his hurt.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

ПРИМІТКА КЕНОТ

קהלת ח, ט.

שו"ה וימלוך — כו' וגם

Замість «а також» у рукописі читається «і е».

ПРИМІТКА КЕНОТ

בכרך 1824 במקומו: והוא.

בסי הגלגולים

Марей мекомот Kehot для цих слів (примітку наведено нижче).

ПРИМІТКА КЕНОТ

פ"ב.

שו"ה נמשך — בם

У рукописі замість «у них» («бам») читається «також» («гам»).

ПРИМІТКА КЕНОТ

בכרך 1824: גם.

לא גלו ישראל

Рабі Елазар: Ізраїль був вигнаний серед народів лише для того, щоб до нього приєдналися на верненні до юдаїзму.

פסחים פ"ב Pesachim 87b

ПРИМІТКА КЕНОТ

פסחים פו, ב. נסמן לעיל ו, א.

עבדו זקן ביתו

Слуга Авраама, «старший у його домі»; тут мається на увазі рівень, на якому діють емоційні атрибути (Zeir

Анпін) у світі формування (Єцира) в будні дні.

בראשית כ"ב:2 Genesis 24:2

וַיֹּאמֶר אַבְרָהָם אֶל־עֲבָדוֹ וְזֶן בֵּיתוֹ הַמֶּשֶׁל בְּכָל־אֲשֶׁר־לִי שִׁים־נָא יָדְךָ תַּחַת יְרֵכִי:

And Abraham said unto his servant, the elder of his house, that ruled over all that he had: 'Put, I pray thee, thy hand under my thigh.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

שו"ה ביתו — כנ"ל

Наприкінці рукопису замість «піднести звідти й відокремити добро від зла, як пояснено вище» стоїть «тощо».

ПРИМІТКА КЕНОТ

בכרך 1824: כו'.

אבזאצ 6

ויתן לך האלקים מטל השמים

Початок благословення Іцхака: «Нехай Б-г дасть тобі роси небесної та щедрот землі».

בראשית כ"ז:28 Genesis 27:28

וַיִּתֵּן־לְךָ הָאֱלֹקִים מִטַּל הַשָּׁמַיִם וּמִשְׁמַנֵּי הָאָרֶץ וְרֹב דָּגָן וְתִירֹשׁ:

So G-d give thee of the dew of heaven, And of the fat places of the earth, And plenty of corn and wine.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

ПРИМІТКА КЕНОТ

בראשית כז, כח.

שמן הוא חכמה

Марей мекомот Kehot для цих слів (примітку наведено нижче).

ПРИМІТКА КЕНОТ

מאו"א אות ש, מח.

ואבא יסד ברתא

У примітці Kehot Zohar III, 248b вказано як джерело цих слів.

זח"ג רמח, Zohar III, 248b

תקו"ז תיקון כא 5-4:61b Tikkunei Zohar, Tikkun 21

וכד אית בישראל משכילים בחכמה דאיהי י' מחשבה עלאה. ידיעין לזרקא לה להאי אבנא דאיהי בת יחידה לההוא אתר דאתגורת בגין דברתא באבא אתעבדת. הה"ד י' בחכמה יסד ארץ. בחכמה דאיהו אבא יסד ברתא דאיהי ארץ הדום רגליו וההוא חוט דילה איהו ו'. דאבנא דאיהי תגא. עטרי על רישיה עטרה דס"ת. ובגינה אתמר ודאשתמש בתגא חלף איהו כתר תורה ודאי. דתלת כתרין אינון כתר תורה וכתר כהונה וכתר מלכות. וכתר תורה (נ"א וכתר שם טוב) על גבייהו.

Constantinople, 1740 (CC-BY-NC)

ПРИМІТКА КЕНОТ

זח"ג רמח, ב. רנו, ב. רנח, א. ת"ז ת"י כא.

37 ואבא יסד ברתא

«Абба заснував дочку»: мудрість (Хохма) встановлює царювання (Малхут).

ספר זוהר, פנחס צ"ט:תער"ד-99:674-102:681 Zohar, Pinchas ק"ב:תרפ"א

38 ואבא יסד ברתא

Ще одне місце, де Зоар говорить, що Абба (Хохма) заснував дочку (Малхут).

ספר זוהר, פנחס קכ"א:תתכ"ב-121:822-831 Zohar, Pinchas

39 ואבא יסד ברתא

Ще одне місце, де Зоар наводить вчення про те, що Абба заснував дочку.

ספר זוהר, פנחס קכ"ד:תתס"ו-124:867-126:878 Zohar, Pinchas קכ"ו:תתע"ח

40 שו"ה שאנו — כשהשמש

У рукописі замість «як бачимо, для прикладу, коли сонце» читається «як через сонце».

ПРИМІТКА КЕНОТ

בבון 1824: כמו ע"י שהשמש.

41 ואד יעלה מן הארץ

До того, як пішов дощ, «пара здіймалася із землі й зрошувала всю поверхню землі». Маамар використовує цей образ для вологи, яку сонце підтягує низу.

בראשית 2:6

ואד יעלה מן הארץ והשקה את כל פני האדמה:

but there went up a mist from the earth, and watered the whole face of the ground.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

ПРИМІТКА КЕНОТ

בראשית ב, ו.

АБЗАЦ 7

42 ואברככה לפני ה'

Ривка розповідає Яакову, що почула від Іцхака, як той сказав Ейсаву: «Принеси мені дичини й приготуй смачну їжу, щоб я поїв і благословив тебе перед Ім'ям Б-га (Гавая), перш ніж помру». Маамар наголошує на словах «перед Ім'ям Б-га».

בראשית 27:7

הביאה לי ציד ועשה לי מטעמים ואכלה ואברככה לפני ה' לפני מותי:

Bring me venison, and make me savoury food, that I may eat, and bless thee before the L-RD before my death.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

ПРИМІТКА КЕНОТ

בראשית כו, ז. בבון 1824 נוסף: לפני מתי.

43 שו"ה יעקב — לבונה

У рукописі додано: «що є в ньому» (שבו).

ПРИМІТКА КЕНОТ

בבון 1824 נוסף: שבו.

44 הנה משמני הארץ

Благословення Іцхака Ейсаву: «Ось, у багатстві землі буде твоє житло, і в росі небес згори».

בראשית כ"ז:ל"ט-39:27 Genesis

ויען יצחק אביו ויאמר אליו הנה משמני הארץ יהיה מושבך ומטל השמים מעל:

And Isaac his father answered and said unto him: Behold, of the fat places of the earth shall be thy dwelling, And of the dew of heaven from above;

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

ПРИМІТКА КЕНОТ

בראשית כו, לט.

45 משמני מקצת שמני

Мареј мекомот Kehot для цих слів (примітку наведено нижче).

ПРИМІТКА КЕНОТ

ראה ב"ר פ' ס"ו.

46 משמני מקצת שמני

Мідраш про благословення; примітка Kehot посилається на нього, пояснюючи, що «мішманей» Ейсаву означає лише частину багатства.

בראשית רבה ס"ז:ו-67: Bereshit Rabbah

ויען יצחק ויאמר הנה משמני הארץ יהיה מושבך, זו איטאליאה. ומטל השמים מעל, זו בית גוברין. דבר אחר: הנה משמני הארץ, מן שמיניא דארעא. מן הן מתעבדא ארעא שמניא? שמינין מן טלא, ומטל השמים מעל. אנטונינוס שלח לרבינו אמר לו: בגין דתסוורתא חסרין, מה נעביד ונמלא יתהון? נסביה לשלוחא ועייליה לגו פרדסא, שרי עקר פוגלין רברבין, ושתייל דיקיין. אמר לו: הב לי אנטוגרפא! אמר לו: לית את צריך. סליק לגביה. אמר לו: דין הן אנטוגרפא? אמר לו: לא ייחב לי כלום. אמר לו: ומה אמר לך? אמר לו: לא אמר ...

"Isaac his father answered and said to him: Behold, from the fat of the earth will be your dwelling, and from the dew of the heavens from above" (Genesis 27:39). "Isaac [his father] answered and said [to him: Behold, from the fat of the earth will be your dwelling] - this is Italy. "And from the dew of the heavens from above" - this is Beit Guvrin. Another matter, "Behold, from the fat of the earth" - from the fat cats of the earth. What renders the earth fat? It ...

Daat Bereshit Rabbah (Public Domain) • The Sefaria Midrash Rabbah, 2022 (CC-BY)

47 (משא"כ . .)

У примітці зазначено, що слова в дужках є також у рукописах, написаних за життя Alter Rebbe, а отже, належать до маамару.

ПРИМІТКА КЕНОТ

המוסגר נמצא גם בכתבי בחי אדה"ז.

48 ואת אחיך תעבוד

«I служитимеш своєму братові»: умова, додана до бла-

гословення Ейсау.

בראשית כ"ז:40

וְעַל־חֶרֶבְךָ תַחֲיֶה וְאֶת־אֲחִיךָ תַעֲבֹד וְהָיָה כְּאִשֶּׁר תִּרְיֶד וּפְרָקֶתָ עָלָיו מֵעַל צִוְּאָרְךָ:

And by thy sword shalt thou live, And thou shalt serve thy brother; And it shall come to pass when thou shalt break loose, That thou shalt shake his yoke from off thy neck.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

ПРИМІТКА КЕНОТ

בראשית כז, מ.

49 שו"ה יהיה — מבחי'

У рукописі замість «з рівня» (מבחי') читається «у рівні» (בבחי').

ПРИМІТКА КЕНОТ

בכור 1824: בבחי'.

50 וליעקב אמר ומשמני

Благословення Яакова: «і з багатства землі» (у-мішма-ней), із додатковою літерою вав.

בראשית כ"ז:28

ПРИМІТКА КЕНОТ

בראשית כז, כח.

51 שו"ה אחיך — שע"י יהי עלייה דוקא כנ"ל

У рукописі читається: «що саме завдяки цьому відбудеться піднесення тощо», а далі текст продовжується скороченою версією того, що йде далі: «Нехай Елокім дасть тобі» навіть у скороченні (цимцумі), маючи на увазі Гаваю у вірші «яким благословив Гаваля», а потім — пояснення про притягування маїн нуквін [жіночих вод].

ПРИМІТКА КЕНОТ

בכור 1824: שע"י דוקא יהי עלי' כו'. וזהו ויתן לך האלהי גם בבחי' צמצום וקאי על בחי' הוי' שלמעלה בפסוק אשר ברכך הוי' ועתה מבואר הכתוב הנה יצחק רצה להמשיך בחי' מ"ן בבחי' פנימי אבל להמשכת המקיף צ"ל בעלות מ"ן: כנודע.

АБЗАЦ 8

52 שו"ה ועתה יבואר

У рукописі читаємо «Тепер пояснюється» (מבואר) замість «Тепер буде пояснено» (יבואר).

ПРИМІТКА КЕНОТ

בכור 1824: ועתה מבואר.

53 רצה להמשיך . . כנודע

На його місці в рукописі читаємо: «хотів низвести маїн нуквін на внутрішньому рівні, але щоб низвести охоплювальне світло, потрібні піднесення маїн нуквін, як відомо».

ПРИМІТКА КЕНОТ

בכור 1824 הנוסח במקומו: "רצה להמשיך בחי' מ"ן בבחי' פנימי אבל להמשכת המקיף צ"ל העלות מ"ן כנודע".

54 בעלעלאת מ"ן בבחי' פנימי' . העלאת מ"ן ג"כ בבחי' מקיף

Вказує наперед на примітку Kehot про два види піднесення маїн нуквін далі в цьому самому маамарі (до слів העלאת מ"ן), де зібрано паралельні джерела.

ПРИМІТКА КЕНОТ

ראה לקמן כ, ד במ"מ ד"ה ויש.

АБЗАЦ 9

55 העלאת מ"ן שהוא בחי' אור חוזר

Там (Насо 29a) у Лікутей Тора пояснюється, що ладан відповідає охоплювальному рівню: це лише аромат, яким насолоджується душа, а не тіло; він входить не зсередини, а згори, адже ніс розташований вище від піднебіння. Щодо піднесення маїн нуквін на охоплювальному рівні тут відсилають до цього маамару.

ПРИМІТКА КЕНОТ

בלקו"ת נשא כט, א מציין לכאן.

56 ריח ניחוח

Про всепалення: «вогняне приношення, приємний аромат для Імені Б-га (Гавая)». Тора вживає цей вислів щодо жертвоприношень, а не щодо інших міцвот.

ויקרא א':9

וְקָרְבוּ וְכַרְעִיו יָרַחַץ בְּמִים וְהִקְטִיר הַכֹּהֵן אֶת־הַכֹּל הַמִּזְבֵּחַ עָלֶיהָ אֲשֶׁר יִרְחֹץ־נִיחֹחַ לָהּ

but its inwards and its legs shall he wash with water; and the priest shall make the whole smoke on the altar, for a burnt-offering, an offering made by fire, of a sweet savour unto the L-RD.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

АБЗАЦ 10

57 שאמרתי ונעשה רצוני

Rashi (за Сіфра) пояснює «приємний аромат» (nixoah) як нахат руах (задоволення духу): «задоволення переді Мною: Я промовив — і Моя воля здійснилася».

רש"י על ויקרא א':9

עלה. לשם עולה יקטירונו: אשה. כשישחטנו יהי שוחטו לשם האש; וכל אשה לשון אש, פוש"ייר פלעז: ניחוח. נחת רוח לפני, שאמרתי ונעשה רצוני (שם):

עלה [AND THE PRIEST SHALL CAUSE ALL TO ASCEND IN FUMES ON THE ALTAR, TO BE] A BURNT OFFERING — i. e. only with the intention that it should be an offering of another class. The words are to be translated: he shall burn it as an אשה. (Sifra, Vayikra Dibbura d'Nedavah, Chapter 6 10) AS A FIRE OFFERING — When he slaughters it he shall slaughter it with the intention of making a fire of it ...

Pentateuch with Rashi's commentary by M. Rosenbaum and A.M. Silbermann, 1929-1934 (Public Domain) • Pentateuch with Rashi's commentary by M. Rosenbaum and A.M. Silbermann, 1929-1934 (Public Domain)

58

וירח את ריח בגדיו

«I він відчув пахощі його вбрання та благословив його».

Genesis 27:27: כִּי־כִי־בִּרְאשִׁית

וַיֵּצֵא וַיִּשְׁקְלוּ וַיֵּרַח אֶת־רֵיחַ בְּגָדָיו וַיִּבְרַכְהוּ וַיֹּאמֶר רֵיחַ בְּנֵי כְרִיחַ שְׂדֵה אֲשֶׁר בָּרַכּוּ הִי

And he came near, and kissed him. And he smelled the smell of his raiment, and blessed him, and said: See, the smell of my son Is as the smell of a field which the L-RD hath blessed.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

59

והנה ריח

Там (Трума 80с) вивчення Тори бізнесменом, який му- сить приборкувати себе, щоб відводити для цього ви- значені години, називається «пряним вином»: аромат походить від чогось гострого, і це вино, хоча його п'ють усередину, також має аромат — охоплюючий аспект; тут мається на увазі цей маамар про аромат.

ПРИМІТКА КЕНОТ

לקמן פ, ג מציין לכאן.

АБЗАЦ 11

60

כריח שדה אשר ברכו ה'

«Як пахощі поля, благословенного Im'ям Б-га (Гавая)»: друга половина слів Іцхака, яку тепер пояснено.

Genesis 27:27: כִּי־כִי־בִּרְאשִׁית

וַיֵּצֵא וַיִּשְׁקְלוּ וַיֵּרַח אֶת־רֵיחַ בְּגָדָיו וַיִּבְרַכְהוּ וַיֹּאמֶר רֵיחַ בְּנֵי כְרִיחַ שְׂדֵה אֲשֶׁר בָּרַכּוּ הִי

And he came near, and kissed him. And he smelled the smell of his raiment, and blessed him, and said: See, the smell of my son Is as the smell of a field which the L-RD hath blessed.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

61

ויש בזה בי בחי

Тут ідеться про два види піднесення майїн нуквін: одне пробуджує охоплюючі світла, а друге — внутрішні світла. Також сказано, що піднесення охоплюючого світла відповідає рівню служіння «усією своєю міццю» (меодеха).

ПРИМІТКА КЕНОТ

”שם [הכוונה לכאן] נתי ג"כ ענין בי מיני העלאת מ"ן, האי לעורר בחי מקיפים, הבי לעורר בחי פנימיים, ונתי שם [הכוונה לכאן] ג"כ שענין העלאת מ"ן דמקיפים היינו בחי מאדך, ולפענ"ד ג"כ שזהו כענין בי מיני העלאת מ"ן דאוי"כ הנ"ל דו"ק כי בשניהם הכוונה אי רק שהלשון מחולק — דרך מצותיך קסה, ב. באוה"ת חוקת עי תתפ [שם מציין לדי"ה זה משנת תקס"ה], דברים כרך ז ע' ב'רסו מציין לכאן.

62

למען יזמרך

Давид завершує псалом словами: «Щоб [моя] слава співала Тобі й не замовкала; Гавая, Б-же мій, я дякува-

тиму Тобі повіки». Маамар тлумачить «славу» як царю- вання (Малхут), піднесення якого ніколи не замовкає.

Psalms 30:13: תהלים ל:י"ג

לְמַעַן יִזְמְרָךְ כְּבוֹד וְלֹא יִדָּם הִי אֱלֹקֵי לְעוֹלָם אֲדָךְ:

So that my glory may sing praise to Thee, and not be silent; O L-RD my G-d, I will give thanks unto Thee for ever.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

ПРИМІТКА КЕНОТ

תהלים ל, יג.

63

קארי תדיר

У примітці Kehot Tikkunei Zohar, Tikkun 5 вказано як джерело цих слів.

Tikkunei Zohar, Tikkun 5 תקוני תיקון ה'

ПРИМІТКА КЕНОТ

ת"ז תי"ה.

64

שו"ה מ"ן — המשכת הקו. ויש העלאת . .

У рукописі порядок викладу інший: «А є піднесення майїн нуквін охоплюючого світла, про яке сказано: “Криницю, яку викопали князі”, “і викопали там слуги Іцхака криницю”; воно потребує допомоги згори... і стосується охоплюючого рівня, самого Нескінченного світла, коли кав світить у порожнечу».

ПРИМІТКА КЕНОТ

בבוכ 1824 הקטע זה בשנינו: ויש העלאת מ"ן של המקיף וכתוב באר הפרוה שרים ויכור שם עבדי יצחק שצריך סיוע מלמעלה שאין כח בה להעלות מ"ן בעצמו והוא לבחי המקיף שהוא בחי אוא"ס עצמו כשהקו מאיר לתוך מקום החלל: והנה מ"ן.

65

(. . שהקו)

У рукописі цих слів у дужках немає.

ПРИМІТКА КЕНОТ

בבוכ 1824 בלי מוסגר.

66

בארה של מרים

Там (Хукат 64с) у Лікутей Тора протиставлено джере- ло, що б'є само собою, — постійне витікання мудрості (Хохма) й розуміння (Біна), яке дає світам життя, — та копання криниці живої води, що притягує цілковито нове світло від Нескінченного світла (Ор Ейн Соф). По- силаючись на цей маамар, там сказано, що криниця Міріам — це піднесення майїн нуквін для внутрішньо- го світла, а «криниця, яку викопали князі» — піднесен- ня для вищого охоплюючого світла.

ПРИМІТКА КЕНОТ

בלקו"ת חקת סד ג מציין לכאן. בענין בארה של מרים ראה בלקו"ת חקת סד, ג הנסמן לעיל. אוה"ת חקת עי תתסו ואילך.

67

באר חפרוה שרים

З пісні, яку Ізраїль співав криниці в пустелі: «Криницю викопали князі, прорили її вельможі народу». На від- міну від криниці Міріам, що текла сама собою, цю

криницю треба було викопати: це піднесення, яке потребує зусиль і допомоги згори.

Numbers 21:18 כ"א:י"ח

בְּאֵר הַחֲפֹרֹת שֶׁרִים כָּרוּהָ נְדִיבֵי הָעָם בְּמִשְׁעָנֵתָם וּבַמִּדְבָּר מִתְנַהֵּה:
The well, which the princes digged, Which the nobles of the people delved, With the sceptre, and with their staves. And from the wilderness to Mattanah;

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)
ПРИМІТКА КЕНОТ

במדבר כא, יח.

68

ויכרו שם עבדי יצחק

У Беер-Шеви Іцхак спорудив жертовник, закликав Ім'я Гавая, поставив свій намет, «і там слуги Іцхака викопали криницю». Маамар розуміє під його слугами сили, що походять від стриманості (Гвура) Іцхака.

Genesis 26:25 כ"ה:כ"ה

וַיִּבְנוּ שָׁם מִזְבֵּחַ וַיִּקְרָא בְּשֵׁם ה' וַיִּטֹּשֶׁם אֱהֱלֹו וַיִּכְרוּשָׁם עַבְדֵי יִצְחָק בְּאֵר:
And he builded an altar there, and called upon the name of the L-RD, and pitched his tent there; and there Isaac's servants digged a well.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)
ПРИМІТКА КЕНОТ

בראשית כו, כה.

69

מבחי יצחק שהוא עיקר האבות

Учення Зоғара, наведене у примітці Керот, про те, що Іцхак є головою праотців.

Zohar III, 99b ז"ל, כ"ט

ПРИМІТКА КЕНОТ

ז"ל, כ"ט, ב.

70

בוצינא דקרדונינא

У примітках Kehot до пізнішого маамару в Мікец зібрано джерела щодо боцини де-кардинуса.

ПРИМІТКА КЕНОТ

ראה במ"מ לקמן לט, א.

71

והנה העלאת . אתה אבינו

Цитує цей уривок (від слів про криницю Міріам до слів «Бо Ти — наш батько»).

ПРИМІТКА КЕНОТ

ראה קטע זה באוה"ת פ' חקת ע' תתמג ע"ש.

72

כי אתה אבינו

«Бо Ти — наш батько»: згідно з тлумаченням мудреців, це слова Ізраїлю, звернені до Іцхака.

Isaiah 63:16 י"ג:ט"ז

כִּי־אַתָּה אֲבִינוּ כִּי אֲבֹרְהֶם לֹא יִדְעֵנוּ וְיִשְׂרָאֵל לֹא יִכְרֹנוּ אֶתָּה ה' אֲבִינוּ
גְּאֻלָּנוּ מֵעוֹלָם שְׁמֶךָ:

For Thou art our Father; for Abraham knoweth us not, and Israel doth not acknowledge us; Thou, O L-RD, art our Father, Our Redeemer from everlasting is Thy name.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

73

ויריבו רעי גרר

«Пастухи Герара сперечалися з пастухами Іцхака, кажучи: «Вода наша»».

Genesis 26:20 כ"ו:כ"ו

וַיִּרְיְבוּ רְעֵי גֶרָר עִם־רְעֵי יִצְחָק לֵאמֹר לָנוּ הַמַּיִם וַיִּקְרָא שֵׁם־הַבְּאֵר עֵשֶׂק
כִּי הִתְעַשְׂקוּ עִמּוֹ:

And the herdmen of Gerar strove with Isaac's herdmen, saying: 'The water is ours.' And he called the name of the well Esek; because they contended with him.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

ПРИМІТКА КЕНОТ

בראשית כו, כ.

АБЗАЦ 13

74

אי במדרש . . ריח בגדיו, בוגדיו

Талмуд так само читає «Його вбрання» як «Його бунтівники».

Sanhedrin 37a:7-8 ח"א:ז-ח"א:ז

רִיחַ לְקִישׁ אָמַר: מֶהֱכָא, "כְּפֻלַּח הַרְמוֹן רִקְתָּהּ" – אֶפְיֻלוּ רִיקְנִיו שֶׁבָּהּ
מִלְּאִין מִצּוֹת כְּרָמוֹן. רַבִּי זִירָא אָמַר: מֶהֱכָא, "וַיִּרַח אֶת רִיחַ בְּגָדָיו". אֶל
תִּיקְרֵי "בְּגָדָיו" אֶלָּא "בּוֹגְדָיו". הֵנָּה בְּרִיּוֹנֵי דְהוּוּ בְּשִׁכְבוֹתֵיהּ דְּרַבִּי
זִירָא, דְּהוּוּ מְקַרְבֵּי לְהוּוּ כִּי הִכִּי דְנִיְהִידְרוּ לְהוּוּ בְּתִיּוֹבְתָא, וְהוּוּ קְפָדִי רַבְּנָן.
כִּי נָח נִפְשִׁיהּ דְּרַבִּי זִירָא, אָמַר: עַד הָאִידְנָא הָוָה חֲרִיקָא קִטְיִין שְׁמִיָּה
דְּהוּוּ בְּעִי עֲלֹו רַחֲמֵי, הִשְׁתָּא מֵאן בְּעִי עֲלֹו רַחֲמֵי? הִרְהוּוּ בְּלִבְיָהּ וְעַבְדוּ
תְּשׁוּבָה.

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

ПРИМІТКА КЕНОТ

ב"ר פ' סה. אגדת בראשית פמ"ב. ראה סנהדרין לו, א. השייכות בגדיו
לבוגדיו — ראה אוה"ת שה"ש ע' שפח שמציין לקידושין יח, ב. שמחמת
הבגידה דעץ הדעת הוצרך לבגדים ולבושים. בלקו"ת ראה לג, ד. שה"ש לב,
ב. לו, ב מציין לכאן.

75

וירח את ריח בגדיו. בוגדיו

Мідраш читає «Його вбрання» як «Його бунтівники»: навіть грішники з роду Яакова мають пахощі.

Bereshit Rabbah 65:22-23 כ"ב:כ"ב-כ"ב:כ"ב

... ויאמר גשה נא ושקה לי, אמר לו: את נושקני בקבורה, ואין אחר
נושקני בקבורה. ויגש וישק לו וירח את ריח בגדיו אמר רבי יוחנן: אין
לך דבר שריחו קשה מן השטף הזה של עוים, ואת אמרת וירח את ריח
בגדיו ויברכהו?! אלא, בשעה שנכנס אבינו יעקב אצל אביו, נכנסה
עמו גן עדן, הדא הוא דאמר לו: ראה ריח בני כריח שדה. ובשעה
שנכנס עשו אצל אביו, נכנסה עמו גיהינום, היך מה דאת אמר: (משלי
כ): בא זדון ויבא קלון. דבר אחר: וירח את ריח בגדיו ויברכהו, כגון
יוסף משיתא, ...

"He did not recognize him, because his hands were hairy like the hands of his brother Esau, and he blessed him" (Genesis 27:23). "He did not recognize him" – when wicked people were produced from him, he [Isaac] did not recognize them. "His father Isaac said to him: Approach and kiss me, my son" (Genesis 27:26). "Approach and kiss me" – he said to him: 'You will be adjacent to me in burial, but no oth-

er will be adjacent to me in burial.' "He approached and kissed him, and he ...

Daat Bereshit Rabbah (Public Domain) • The Sefaria Midrash Rabbah, 2022 (CC-BY)

76

שבוהר אמר

Зогар про «I Авраам був старий»: похвала баалей тшу-ва [тих, хто повертається до Б-га], які притягують згори вниз із більшою силою.

Zohar I, 129b, כח"א קכט,

ПРИМІТКА КЕНОТ

זח"א קכט, ב. ראה גם לקמן פב, א. הלשון באוה"ת פ' בלק ע' תתקמ. וראה שם פ' פנחס ע' א"רב.

77

שבוהר אמרו ע"פ ואברהם זקן

Маамар про «Авраама, старого, сповненого днів» пояснює слова Зогару: дні людського життя стають одержимами душі, в яких вона насолоджується сьивом Шехіни.

ПРИМІТКА КЕНОТ

נסמן לעיל טז, א.

78

ואברהם זקן בא בימים

«I Авраам був старий, сповнений днів»: вірш, на якому ґрунтується вчення Зоґара.

Genesis 24:1, בראשית כ"ד:

וְאַבְרָהָם זָקֵן בָּא בַּיָּמִים וְהָיָה בְּרַךְ אֶת־אַבְרָהָם בְּכָל:

And Abraham was old, well stricken in age; and the L-RD had blessed Abraham in all things.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

АБЗАЦ 14

79

וכמעשה דר"א בן דורדיי

Історія рабі Елазара бен Дурдаї, чие цілковите розка-вання удостоїло його Майбутнього світу.

Avodah Zarah 17a:12, עבודה זרה י"ז א"ב:

ומעבירה לא? והתנא: אמרו עליו על רבי אלעזר בן דורדיא, שלא הגיח זונה אחת בעולם שלא בא עליה. פעם אחת שמע שיש זונה אחת בכרכי הים, והיתה נוטלת כיס דיגרינו בשכרה. נטל כיס דיגרינו והלה ועבר עליה שבעה נהרות. בשעת הרגל דכר הפיחה, אמרה: כשם שהפיחה זו אינה חוזרת למקומה, כך אלעזר בן דורדיא אין מקבלין אותו בתשובה.

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

ПРИМІТКА КЕНОТ

ע"ז יז, א.

80

באברהם כתיב בא בימים

«Авраам був старий, уже в літах».

Genesis 24:1, בראשית כ"ד:

וְאַבְרָהָם זָקֵן בָּא בַּיָּמִים וְהָיָה בְּרַךְ אֶת־אַבְרָהָם בְּכָל:

And Abraham was old, well stricken in age; and the L-RD had blessed Abraham in all things.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

ПРИМІТКА КЕНОТ

בראשית כד, א.

81

והעלאת מ"ן כזה שהוא בחי מקיף

Там (Shir HaShirim 37b) у «Лікутей Тора» наведено цю думку: піднесення маїн нуквін на охоплювальному рівні властиве також душі в тілі — як тшува, «пахощі його бунтівників»; тому кожна людина має перебувати в тшуві всі дні свого життя, і це служіння «всією своєю силою», поза межами посудини.

ПРИМІТКА КЕНОТ

מובא בלקו"ת שה"ש לו, ב.

82

אני ה' לא שנית

«Адже Я, Гавая, не змінився».

מלאכי ג' 6: Malachi 3:6

כִּי אֲנִי ה' לֹא שֵׁנִיתִי וְאַתֶּם בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל לֹא כִלִיתֶם:

For I the L-RD change not; and ye, O sons of Jacob, are not consumed.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

ПРИМІТКА КЕНОТ

מלאכי ג, ו.

83

הודו על ארץ ושמים

«Його велич — над землею і небом».

תהילים קמ"ח: Psalms 148:13

יְהַלְלוּ אֶת־שֵׁם ה' בִּי־שָׁנָב שְׁמוֹ לְבָדוֹ הוֹדוּ עַל־אֶרֶץ וְשָׁמַיִם:

Let them praise the name of the L-RD, For His name alone is exalted; His glory is above the earth and heaven.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

ПРИМІТКА КЕНОТ

תהלים קמח, יג.

84

וירם קרן לעמו

«I Bin підніс ріг для Свого народу».

תהילים קמ"ח: Psalms 148:14

וִירָם קֶרֶן לַעֲמוֹ תִּהְיֶה לְכָל־חֲסִידָיו לְבָנֵי יִשְׂרָאֵל עִם קִרְבּוֹ הַלְלוּ־קָה:

And He hath lifted up a horn for His people, A praise for all His saints, Even for the children of Israel, a people near unto Him. Hallelujah.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

85

בע"ת אף מי שאין עבירות בידו

Примітка Kehot вказує тут на ідею, що людина завжди має перебувати у стані повернення.

שבת קנ"ג Shabbat 153a

ПРИМІТКА КЕНОТ

ראה שבת קנג, א. לקו"ת בלק עד, א.

АБЗАЦ 15

86

ורב דגן ותירוש

«I достаток зерна й вина» — частина благословення, яке отримав Яаков.

בראשית כ"ז: Genesis 27:28

וַיִּתֵּן־לָהּ הָאֱלֹהִים מִשַּׁל הַשָּׁמַיִם וּמִשְׁמַנֵּי הָאָרֶץ וְרֹב דָּגָן וְתִירֹשׁ:

гріха Древа пізнання.

תניא, אגרת הקדש ז"ת Tanya, Iggeres HaKodesh 7

98

ונעשה עירוב גשמיות ברוחניות

Цитуючи цей маамар, робить висновок, що до змія добро і зло не були змішані: як сказано в **Tur Barekes (Pesach 431)**, кліпот перебували на найнижчому рівні, поза святими світами творення (Брія), формування (Єцира) та дії (Асія), і піднялися лише тоді, коли згрішив Адам.

Tikkunei Zohar, Tikkun 40 · 80a:6 תקוניִז תיקון מ

... כגוֹנוֹא דָּם טְהוֹר וְדָם נֶגַח דְּצָרִיךְ לֵאפֶרְשָׁא בִּינֵיהוּ, כְּגִין דְּהֵחָא וְזֵהמָא דְּהִטִּיל נֶחֶשׁ בְּחִנָּה גְרִים לְעִרְכָּא מִיין דְּדָכּוּ עִם מִיין דְּמִסְאָבוּ, וּבְגִין דָּא תִּמְנִין תִּסְנֶה דָּא לְחֻכָּה לֵאפֶרְשָׁא בִּינֵיהוּ, וְהֵחָא דְּאִפֶּרְשִׁי בִּינֵיהוּ דָּא רְקִיעַ דְּעַל רָאשֵׁי חִיּוֹן, דְּאִתְמַר בְּקָה (יְחֻזְקָל א כב) וְדִמּוּת עַל רָאשֵׁי תַחִיָּה רְקִיעַ דָּא מִטְטְרוּן.

Tikkunei Zohar - Vocalized (Public Domain)

ПРИМІТКА КЕНОТ

ת"ז תי' מ'. וראה באוה"ת בראשית כרך ג תקפא, ב 'מבואר בתא' סד"ה ראה ריה בני, שהנחש עירב גשמי' ברוחניות משמע מקודם לא הי' מעורבים הטו"ר והיינו כמ"ש בטו"ב ה' פסח סי' תל"א שהיו הקליפות בשפל המדרגה חזק לגבול בי"ע דקדושה למטה מן העולם העש"י כ"י אמנם כאשר חטא אדח"ר עלתה הקליפה למעלה כ"ו עכ"ל. ע"ש.

99

וכדה על שכמה

Рівка виходить «із глечиком на плечі»; тут це тлумачиться як Тора, яку тримають високо і яка поки що існує лише в духовному вимірі.

בראשית כ"ד:ט"ו Genesis 24:15

וַיְהִי־הוא טָרַם כָּלָה לְדַבֵּר וַחֲנָה רִבְקָה יָצְאת אַשֶׁר יָלְדָה לְבְתוּאֵל בֶּן־מִלְכָּה אֵשֶׁת נַחֲוֹר אֲחִי אַבְרָהָם וְכַדָּה עַל־שִׁכְמָה:

And it came to pass, before he had done speaking, that, behold, Rebekah came out, who was born to Bethuel the son of Milcah, the wife of Nahor, Abraham's brother, with her pitcher upon her shoulder.

Migra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

100

בעש"י הגשמי" . . . ואף גם זאת

Марей мекомот **Kehot** для цих слів (примітку наведено нижче).

ПРИМІТКА КЕНОТ

בבוא 1824: בעשיי הגשמי כי זאת הי' בלי דעתו של יצחק רק בא במרמה כו' שא"א להתלבש.

101

וכדה על שכמה כו'

У рукописі додано: «як пояснюється в іншому місці».

ПРИМІТКА КЕНОТ

בבז' 1824 נוסף: "כמ"ש במ"א" ראה לקו"ת ברכה צה, ד.

LikuteiTorah.com

ХАСИДСЬКА ПАРША

Про це видання

This edition contains the Hebrew text, the English translation, our explanations i the notes.

The Hebrew text of Torah Ohr: © Kehot Publication Society, via Sefaria, CC BY-NC 4.0; formatting adapted.

Our English translation, made from the Hebrew without Kehot's notes: CC BY-NC 4.0.

Our explanations, with the overview, the questions and the page for children: CC BY-NC 4.0.

The notes: Kehot's marei mekomos ("Sources and References", including the Rebbe's notes) © Kehot Publication Society, via Sefaria, CC BY-NC 4.0; formatting adapted; our notes on them: CC BY-NC 4.0.

Цитовані джерела за Сефарією: Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA); The Holy Scriptures: A New Translation (JPS 1917) (Public Domain); Daat Bereshit Rabbah (Public Domain); The Sefaria Midrash Rabbah, 2022 (CC-BY); Pentateuch with Rashi's commentary by M. Rosenbaum and A.M. Silberman, 1929-1934 (Public Domain); William Davidson Edition - Vocalized Aramaic (CC-BY-NC); Pardes Rimmonim (Public Domain); Sefer Yetzirah, Warsaw 1884 (Public Domain); Sefer Yetzirah, trans. by Isidor Kalisch. New York, 1877 (Public Domain); Constantinople, 1740 (CC-BY-NC); Tikkunei Zohar - Vocalized (Public Domain).

This edition as a whole: CC BY-NC 4.0. Shuls, schools and non-profit projects may copy, print and share it freely, and may ask for donations to cover the cost of printing; it may never be sold. Credit Kehot Publication Society and likuteitorah.com. <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>

Український переклад і пояснення підготовлено для LikuteiTorah.com за допомогою ШІ (openai/gpt-6-luna-pro:batch) та звірено з єврейським текстом і Sefaria; редактором-людиною ще не перевірено. Будь ласка, важливе перевіряйте за єврейським текстом.

Ребе просив вивчати маамарим тижневої парші — «Хасидську паршу» — протягом того тижня, розподіливши навчання на сім днів (Sichah of Shabbos Parshas Vayakhel 5725 · Toras Menachem vol. 42, pp. 306-309). Навіщо її вивчати та благословення Ребе: likuteitorah.com/about/the-chassidishe-parsha/

Безкоштовний некомерційний проєкт; тут нічого не продається. Не пов'язаний із Kehot, Sefaria чи Lubavitch Library.
© likuteitorah.com

Із likuteitorah.com/uk/torah-ohr/toldos/5/

НА ЧЕСТЬ

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

Батько Ребе, реб Леві-Іцхок